ПРИРУЧНИК ЗА ЛОКАЛНЕ ОМЛАДИНСКЕ САВЕТЕ

OSCE
Organization for Security and Co-operation in Europe
Mission to Skopje

Агенција за млади и спорт

ПРИРУЧНИК

за

ЛОКАЛНЕ ОМЛАДИНСКЕ САВЕТЕ

Наслов: Приручник за локалне омладинске савете

Уредница: Јасмина Тодоровска-Митева из Мисије ОЕБС-а у Скопљу

Аутори/ке:
Јасмина Тодоровска-Митева и Нина Шуловић-Цветковска
из Мисије ОЕБС-а у Скопљу
Дона Костуранова, Блажен Малески, Томислав Гајтаноски, Линдита Реџепи,
Матеј Маневски, Зоран Илиески – независни консултанти

Сарадник/ца:
Мирије Сулмати и Горан Таневски
из Мисије ОЕБС-а у Скопљу

Издавачи: Агенција за младе и спорт и Мисија ОЕБС-а у Скопљу

Превод и лектура: Бестел

Графички дизајн и штампа: Полиестердеј

Organization for Security and
Co-operation in Europe
Mission to Skopje

Агенција за млади и спорт

Садржај овог издања не одражава увек мишљења или ставове Мисије ОЕБС-а у Скопљу.

Сва права су задржана. Садржај ове публикације може се слободно користити и умножавати у образовне и друге некомерцијалне сврхе, под условом да се као извори за такву репродукцију наведу Агенција за младе и спорт у Републици Северној Македонији и Мисија ОЕБС-а у Скопљу.

Желимо да изразимо велику захвалност свим лицима која су учествовала у припреми и изради овог приручника, као и бившој посланици Ивани Туфекџић, у улози координаторке Радне групе за Закон о омладинском учешћу и омладинским политикама, као и другим члановима и чланицама радне групе: Ђоргију Тасеву, посебном саветнику за младе и омладинске политике премијера РСМ; Милану Живковићу, посебном саветнику за рад и социјалну политику премијера РСМ; Душици Перишић, извршној Директорки ЗЕЛС-а; бившим Директорима АМС: Марјану Спасеском и Дарку Каевском; и бившим службеницама АМС: Зорици Стаменковској, Ани Манасиевој и Евгенији Јанакиеској за изражену подршку, поверење, корисне предлоге и савете у изради овог приручника.

Млади су они који праве промене и који покрећу друштво напред. Изградња демократских, инклузивних и просперитетних друштава почиње са младима и они морају бити активно укључени у све сфере друштвених активности.

Законом о омладинском учешћу и омладинским политикама по први пут у држави се дефинише категорија младих, облици омладинског организовања и омладинског учешћа, како на националном, тако и на локалном нивоу. Све политике за младе, све идеје и решења, у циљу стварања бољег животног стандарда младих, наставиће да се доносе заједно са младима у оквиру транспарентног и инклузивног процеса.

Локални омладински савети биће глас младих и кроз њих ће имати могућност да започну дијалог са локалним властима и да отворено дискутују о питањима, проблемима и интересима младих људи.

Агенција за младе и спорт наставиће да буде највећа институционална подршка младима као и партнер у стварању друштва по њиховој мери где ће моћи да повећавају своје капацитете, да буду активни и да буду покретачи друштвених процеса.

Као Агенција за младе и спорт настављамо да дајемо подршку и да отварамо врата да се чује и уважи глас младих о својој будућности и о будућности Републике Северне Македоније. Својим смелим и иновативним идејама, млади активно учествују у изградњи савременог друштва, демократског, прогресивног и једнаког за све и они морају остати будан коректор сваке власти.

Желим да се захвалим на континуираној подршци коју пружа Мисија ОЕБС-а у Скопљу за развој омладинског сектора и промоцију омладинског учешћа и заиста сам задовољан што је одлична сарадња резултовала стварањем овог приручника који ће бити користан алат и путоказ за младе, као и за чланове локалних омладинских савета, градоначелнике, општине, административне службенике и омладинске облике организовања у циљу стварања функционалних и активних локалних омладинских савета кроз које ће се градити заједнице по мери младих људи.

Наумче Мојсовски,
Директор Агенције за младе и спорт

Млади су значајни носиоци промена у било ком друштву. Завршни акт из Хелсинкија 1975. године, као оснивачки документ ОЕБС-а, наглашава позитивну улогу младих жена и мушкараца који предводе друштва ка свеобухватној безбедности. Последњих година, постигнут је консензус да млади људи треба да имају место за столом када се разматрају питања која их се тичу.

Јачање учешћа и ангажмана младих; рад са младима и за младе; стварање могућности за интеграцију перспектива младих у дијалог о политикама су приоритетна подручја за садашње и будуће председавајуће ОЕБС-ом.

Ми, мисија ОЕБС-а у Скопљу, такође активно радимо на овом плану, подржавајући владине, општинске власти и омладинске организације у проналажењу начина за повећање учешћа и ангажмана младих.

Заједно са Агенцијом за младе и спорт, једном од наших кључних заинтересованих страна, са великим задовољством Вам представљам овај приручник за омладинске савете, јер сам убеђен да ће бити користан и практичан ресурс како за младе људе тако и за општинске званичнике.

Амбасадор **Клеменс Која**,
Шеф Мисије ОЕБС-а у Скопљу

УВОД

Овај приручник намењен је младим члановима локалних омладинских савета и општинским службеницима и служи као водич за успостављање и функционисање локалних омладинских савета. Приручник укључује практичне савете, кораке, али и препоруке о томе како успоставити функционални омладински савет у општинама у Републици Северној Македонији.

Процес израде овог приручника почео је 2017. године као заједничка активност Агенције за младе и спорт и Мисије ОЕБС-а у Скопљу. Сврха почетка припреме овог Приручника била је да препоручи јединствени приступ начину формирања, функционисању, избору чланова Локалног омладинског савета, њиховом мандату, делокругу рада чланова Локалног омладинског савета, као и примопредаја целокупног рада чланства у одласку новоизабраном чланству. У ту сврху, поред искуства аутора у раду са успостављеним локалним омладинским саветима у више општина у протеклом периоду, Мисија ОЕБС-а у Скопљу током 2017. године, обавила је теренске посете у четрдесет општина заједно са ауторима овог приручника са циљем да идентификује добре праксе, али и изазове у функционисању већ успостављених ЛОС-а (на пример, у неким ЛОС-има мандат чланова је био четири, а у неким две године). У међувремену, Скупштина Републике Северне Македоније усвојила је Закон о омладинском учешћу и омладинским политикама у јануару 2020. године. Приручник за локалне омладинске савете је у складу са Законом о омладинском учешћу и омладинским политикама, с тиме што су аутори извршили прераду и прилагођавање претходног садржаја приручника током 2020. године.

Подршка учешћа младих у развоју ефикасних омладинских политика и доношењу одлука заједно са институцијама важна је за обезбеђивање бољег живота младих и за јачање демократских капацитета у њиховој заједници. Млади морају бити активни и ангажовани, јер њихово учешће видимо као део решења за бољи и сигурнији свет!

Локални омладински савет за многе општине је нови изазов који има за циљ повећање учешћа младих у општини и локалној заједници. Препознавање потреба и изазова младих, њихово решавање, у сарадњи са самим младима и обезбеђивање одговарајућих услуга младима, подстиче напредак и развој младих и јача њихову улогу у оквиру друштва. Облици организовања младих присутни су у многим општинама у земљи и имају одговарајуће знање и искуство у области омладинских политика. Због тога је неопходно да их општине укључе у процес стварања и трансформисања локалних омладинских савета, али и у њихово будуће функционисање, рад, као и у процесе доношења одлука.

За успешно функционисање Локалног омладинског савета важно је узети у обзир специфичне потребе, захтеве и интересе младих из локалне средине. Према томе, свака општина треба да прилагоди овај процес стварним потребама младих и карактеристикама својственим

локалном окружењу, и да подстиче учешће младих без обзира на пол, етничку припадност, политичку оријентацију. С друге стране, млади људи треба да заступају заједничке интересе и потребе за ситуације и изазове који су у њиховом интересу, како би изградили боље друштво. Локални омладински савет као активно тело мора бити у функцији младих и заступати њихове интересе. Општина такође мора обезбедити подршку управи и Општинском већу у успостављању и раду Локалног омладинског савета.

Успостављање ефикасног Локалног омладинског савета допринеће укључивању младих у процесе креирања политика на локалном нивоу, унапређењу њиховог положаја у заједници и изградњи капацитета младих као будућих лидера у друштву. С друге стране, за саму омладину ово ће бити мотивациони корак за вежбање активног грађанства, учешће у решавању проблема младих у општини и рад на изградњи боље будућности у локалној средини за све грађане.

Овај приручник надграђује досадашња акумулисана искуства, знања и научене лекције из локалног организовања младих и заснован је на Закону о омладинском учешћу и омладинским политикама, у циљу олакшања његовог спровођења и разумевања, те да подржи учешће младих на локалном нивоу. Тамо где кораци у раду нису дефинисани законом или постојећим подзаконским актима, аутори овог приручника допуњују их препорукама дефинисаним у сарадњи са Агенцијом за младе и спорт, како би се добила јаснија слика и путоказ за формирање и рад будућих локалних омладинских савета.

САДРЖАЈ

Скраћенице 10

Речник 11

1. ОМЛАДИНСКА ПОЛИТИКА У РЕПУБЛИЦИ СЕВЕРНОЈ МАКЕДОНИЈИ 14

1.1 Правни оквир 14

1.2 Стратешки оквир 16

1.3 Родна равноправност у РСМ 18

1.4 Инклузија омладинског учешћа 19

1.5 Европске смернице и стандарди за омладинске политике 20

1.6 Омладинско учешће 23

1.7 Омладинска политика 23

2. ЛОКАЛНИ ОМЛАДИНСКИ САВЕТИ 25

2.1 Улога Локалног омладинског савета 25

2.2 Структура Локалног омладинског савета 26

2.3 Кораци за формирање Локалног омладинског савета 28

2.4 Шта кад у општини већ постоји Локални омладински савет? 33

2.5 Формирање тима и консултације 36

КОРИСТИ ОД ЛОКАЛНИХ ОМЛАДИНСКИХ САВЕТА 38
Користи за Општину 39
Користи за младе 39

3. РАД ЛОКАЛНИХ ОМЛАДИНСКИХ САВЕТА 40

3.1 Надлежности општина које произлазе из Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама 43

3.1.1 Службеник/ца за младе 43

3.1.2 Канцеларија за младе 45

3.1.3 Упознавање са Општином и обуке за Локални омладински савет 45
3.1.4 Локална стратегија за младе 46
3.1.5 Финансирање 47
3.2 Делокруг рада Локалног омладинског савета према Општини и младима 48
3.2.1 Редовне седнице и састанци Локалног омладинског савета 48
3.2.2 Креирање годишњег програма 49
3.2.3 Организовање консултација са младима у Општини и информативних састанака 50
3.2.4 Консултације са Локалном скупштином младих 51
3.2.5 Консултације са младима 51
3.2.6 Присуство на седницама Општинског већа 51
3.2.7 Припрема предлога и иницијатива до градоначелника/це и/или председника/це Савета 52
3.2.8 Инклузивност у Локалном омладинском савету 53
3.2.9 Годишњи извештај 55
3.2.10 Истек мандата и процес примопредаје старог чланства новом чланству . . . 55
3.2.11 Самоевалуација: Да ли је Локални омладински савет успешан? 56
3.3 Јавност рада Локалног омладинског савета 57
3.3.1 Дефиниција и циљеви односа с јавношћу 58
3.3.2 Онлајн присуство 58
3.3.3 Јавни догађаји 59
3.3.4 Друштвени медији и веб-алати за комуникацију 59

4. КОРИШЋЕНА ЛИТЕРАТУРА 61

5. ПРИЛОЗИ 62

СКРАЋЕНИЦЕ

АМС	Агенција за младе и спорт
РСМ	Република Северна Македонија
ОЕБС	Организација за европску безбедност и сарадњу
ЕУ	Европска унија
УН	Уједињене нације
УНДП	Програм Уједињених нација за развој
УНИЦЕФ	Дечји фонд Уједињених нација
НДИ	Национални демократски институт
ЗОУОП	Закон о омладинском учешћу и омладинским политикама
ЛОС	Локални омладински савет
ИО	Иницијативни одбор
ЛСМ	Локална скупштина младих
УГ	Удружење грађана
ЕОФ	Европски омладински форум

РЕЧНИК

Млади су лица узраста од 15 до 29 година.

Омладинска политика је скуп мера и активности које се предузимају да би се задовољиле потребе младих, како би остварили свој пун потенцијал.

Омладинско учешће представља процес који омогућује младима да учествују и заједнички доносе одлуке о политикама и програмима који директно или индиректно обликују животе младих.

Омладински рад представља организован и систематски процес едукације и подршке аутентичном развоју младих у циљу постизања њиховог личног, социјалног и друштвеног потенцијала и њихово активно укључење у живот заједнице.

Омладински радници су квалификована лица која поседују компетенције за рад са младима спроводећи активности које подржавају њихов лични и социјални развој кроз неформално и информално учење.

Омладинска организација је свака организација која је регистрована у складу са Законом о удружењима и фондацијама, у којој се највише тело које доноси одлуке састоји од најмање две трећине младих узраста од 15 до 29 година и чији су циљеви и активности дефинисани и усмерени на промоцију интереса младих.

Организација за младе је свака организација регистрована у складу са Законом о удружењима и фондацијама, којом не управљају млади и у којој је део програмских циљева и активности усмерен на промоцију интереса младих.

Омладинске кровне организације су организације у којима су чланови облици омладинских организација које се уједињују како би остварили заједничке циљеве у специфичним областима које интересују младе.

Национална стратегија за младе је стратешки документ којим се утврђују средњорочни циљеви и приоритети за развој омладинских политика и унапређивање интереса младих и утврђују се организационе, финансијске и административне мере за њихово остваривање.

Локална стратегија за младе је стратешки документ којим се, у складу са Националном стратегијом за младе, утврђују средњорочни циљеви и приоритети за развој омладинских политика и унапређивање интереса младих на локалном нивоу и утврђују организационе, финансијске и административне мере за њихово остваривање.

Локални омладински савет (ЛОС) представља тело локалне самоуправе састављено од младих представника различитих облика организовања у општини, које има саветодавну и представничку улогу у питањима од интереса за младе у локалној самоуправи.

Локална скупштина младих (или Скупштина Локалног омладинског савета) представља орган Локалног омладинског савета који бира чланове ЛОС-а. У Скупштини младих чланови могу да буду омладинске организације, организације за младе, политички подмладци, ђачке и студентске организације и други облици омладинског удруживања.

Иницијативни одбор (ИО) представља тело састављено од различитих облика омладинских организација у Општини које има обавезу да пружи подршку Општини у оснивању Локалног омладинског савета, ако га Општина није основала. ИО се формира једном у сврху учешћа младих у оснивању ЛОС-а и распушта се након конститутивне седнице ЛОС-а.

Службеник за младе је особа одговорна за рад Канцеларије за младе за координацију, спровођење и надгледање питања која су од интереса за младе у оквиру надлежности институције. Службеника за младе именују органи државне управе, општине, општине у граду Скопљу, као и град Скопље.

Канцеларија за младе је примарна тачка за приступ младих на локалном нивоу и формирана је од стране општина, општина у граду Скопљу, као и града Скопља где се врши координација рада за младе у општинама.

Омладински центар је место где се спремају и спроводе програми који побољшавају благостање младих, развој личног, социјалног и професионалног живота младих, информације од битног интереса за младе и други аспекти живота младих.

Једнаке могућности жена и мушкараца је промоција принципа увођења једнаког учешћа жена и мушкараца у свим областима јавног и приватног сектора, једнаког статуса и третмана у остваривању свих права и развоју њихових индивидуалних потенцијала, којима доприносе друштвеном развоју, као и за једнаке користи од резултата који произилазе из тог развоја.

Родна равноправност значи да се различита понашања, тежње, потребе жена и мушкараца поштују, узимају у обзир, вреднују и подједнако подржавају. То значи да њихова права, одговорности и могућности неће зависити од тога да ли су рођени као мушкарац или жена. Заснована је на принципима људских права и социјалне правде. Јасно је да су родна равноправност и оснаживање жена од суштинске важности за суочавање са главним проблемима сиромаштва и несигурности и за постизање одрживог развоја са човеком у центру.

Родна перспектива је гледиште на родне разлике, потребе и интересе у свакој датој политичкој области/активности.

Укључивање родне перспективе у главне токове, политике и праксе *(Gender mainstreaming)* представља интеграцију родне перспективе у сваку фазу процеса изградње, доношења, спровођења, праћења и евалуације политика – узимајући при том у обзир промовисање и унапређивање равноправности између жена и мушкараца.

Родни јаз је јаз који се јавља у било којој области друштвеног живота, између жена и мушкараца и односи се на учешће, приступ, права, хонораре и користи[1].

1 Стратегија за родну равноправност (2013. – 2020.), доступна на http://morm.gov.mk/wp-content/uploads/2018/03/Strategija-2013-2020.pdf (приступљено у новембру 2020. г.)

1. ОМЛАДИНСКА ПОЛИТИКА У РЕПУБЛИЦИ СЕВЕРНОЈ МАКЕДОНИЈИ

1.1 Правни оквир

У Републици Северној Македонији дуго није постојао правни оквир којим се регулише омладинско организовање, омладинско учешће, као и омладинске политике на националном и локалном нивоу. У јануару 2020. године први пут је усвојен Закон о омладинском учешћу и омладинским политикама („Службени гласник РСМ", бр. 10/2020). Овим законом млади су обезбедили правни оквир и механизме који гарантују њихово учешће у креирању политика које их се тичу.

Сврха Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама (ЗОУОП) је да обезбеди стварање и спровођење омладинских политика на свим нивоима кроз мултисекторски приступ вођен потребама и интересима младих. ЗОУОП има за циљ јачање учешћа младих у процесима доношења одлука, као и креирање политика за младе, активно информисање, промовисање и заштиту интереса младих, јачање свести о значају младих и њиховој друштвеној улози. Закон такође има за циљ промоцију међугенерацијског партнерства као подршку учешћу младих у процесу доношења одлука и политика, као и подршку и унапређење организовања младих, подстицањем структурисаног дијалога на националном и локалном нивоу. Подстицање волонтерског рада, омладинског активизма и омладинског рада у циљу подстицања личног, професионалног и социјалног развоја младих такође је важан циљ закона. Надлежни орган за спровођење ЗОУОП-а је Агенција за младе и спорт.[2]

У ЗОУОП-у је старосна граница за младе дефинисана као 15 – 29 година. Облици омладинског организовања у ЗОУОП-у регулисани су као: организација за младе, омладинска организација и омладинска кровна организација; док ЗОУОП такође препознаје политичку омладину, организације ученика и студената и друге облике удруживања младих. ЗОУОП препознаје омладински рад и дефинише омладинског радника.

ЗОУОП је родно неутралан и заснован је на осам начела,[3] односно на начелима једнакости, забране дискриминације, мултикултурализма, интеркултурализма и инклузивности у активном учешћу младих, међуетничког укључивања, одговорности и солидарности међу младима, као и међуинституционалне сарадње и спровођења омладинских политика.

РСМ је јасно изразила своју одлучност и истрајност да брине о потребама и интересима младих на националном и локалном нивоу, као и да интегрише младе у процесе доношења

2 http://www.ams.gov.mk/

3 Закон о омладинском учешћу и омладинским политикама (Сл. гласник РСМ, бр. 10/2020), члан 5

одлука. Дакле, ЗОУОП обавезује Владу да формира Национално саветодавно тело за омладинске политике где ће млади, заједно са представницима надлежних органа, имати саветодавну али и надзорну улогу у спровођењу националних омладинских политика и активности за младе.

Влада има обавезу да усвоји Националну стратегију за младе за период од пет година која садржи и Акциони план за реализацију и коју припрема Агенција за младе и спорт. Од општина се такође захтева да усвоје петогодишње локалне стратегије за младе и Акционе планове за реализацију и да успоставе Локалне омладинске савете, канцеларије за младе и омладинске центре.

Такође, државни органи и јединице локалне самоуправе дужни су да именују службеника/цу за младе који/а ће бити одговоран/на за рад Канцеларије за младе, Локалног омладинског савета, као и за координацију, спровођење и праћење свих питања која су од интереса за младе у делокругу надлежности институције, односно Општине.

Да би се постигле све активности предвиђене ЗОУОП-ом, одредбе у вези са финансирањем су јасне, односно на националном нивоу се из Буџета РСМ издвајају средства у износу од 0,3%, док се на локалном нивоу издвајају средства за младе људе у износу од 0,1% годишње.

Процес усвајања Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама започео је 2018. године, као иницијатива Клуба за омладинска питања и политике[4] при Скупштини РСМ (мандат 2016. – 2020)[5] чији је координатор била народна посланица Ивана Туфекџић. Политичку вољу и консензус по овом питању јасно су изразиле све политичке странке и високи званичници у Скупштини. У циљу инклузивности и свеобухватности процеса усвајања ЗОУОП-а, односно укључивања заинтересованих/најзаинтересованијих страна, формирана је трипартитна Радна група коју чине посланици, владини представници, као и представници омладинских облика организовања. Целокупни процес израде ЗОУОП-а, који се одвијао на изузетно транспарентан и инклузиван начин, уз активно учешће свих заинтересованих страна, подржала је Мисија ОЕБС-а у Скопљу, а НДИ је учествовао на радним састанцима као подршка рада Клуба.

Током двогодишњег периода израде ЗОУОП-а одржано је више од 20 састанака Радне групе, док су организовани регионални састанци[6] са младима како би се чуо њихов глас и мишљење, на којима је присуствовало више од 185 младих мушкараца и 123 младих жена, односно више од 300 младих људи. Да би се млади са инвалидитетом упознали са садржајем ЗОУОП-а, припремљена је аудио верзија закона, подржана од стране Мисије ОЕБС-а у Скопљу.

---

4 Рад клуба је подржан од НДИ

5 Чланови Клуба за омладинска питања и омладинске политике били со посланици и посланице: Ивана Туфекџић, Мери Лазарова, Агим Шаћири, Костадин Костадинов, Невена Стаменковска, Слађана Митовска, Бетиание Китев, Нола Исмаилоска-Старова и Теута Биљали

6 Током 2018. и 2019. године организовани су састанци у следећим градовима: Куманово, Крушево, Прилеп, Битољ, Кичево, Охрид, Скопље, Струмица, Штип, Кавадарци, Тетово и Струга

1.2 Стратешки оквир

Друга Национална стратегија за младе (2016. – 2025)[7] заправо је била наставак напора за систематско решавање положаја, потреба и интереса младих. Процес је водила Агенција за младе и спорт, у сарадњи са Програмом за развој Уједињених нација (УНДП), а израда ове стратегије одвијала се на инклузиван и транспарентан начин кроз четири радне групе уз учешће више од 500 заинтересованих представника релевантних страна омладинског сектора.

Национална стратегија за младе Републике Северне Македоније (2016. – 2025.) заснива се на међународним документима који су ратификовани од стране Републике Северне Македоније и који афирмишу питања повезана са младима.

Национална стратегија за младе има четири стратешка приоритета:

1. Омогућавање бољег животног стандарда и једнаких могућности за квалитетан живот;
2. Стварање услова за поштовање и заштиту основних права и слобода, као и за систематску интеграцију и интеракцију различитих категорија младих;
3. Стварање могућности за укључивање младих у праћење и спровођење политика и одлука које их се тичу; и
4. Једнак приступ квалитетном образовању и другим облицима личног и професионалног развоја.

Све интервенције подељене су у следећих девет области:

1. Омладинско учешће
2. Омладинско информисање
3. Локални омладински рад
4. Образовање
5. Запослење и подршка пре запослења
6. Култура
7. Спорт
8. Здравље
9. Квалитет живота

Акциони план за спровођење Стратегије усвојен је 2017. године у коме су утврђене конкретне активности са одређеним роковима у свих девет области, очекивани резултати, показатељи, носиоци активности и средства која су за спровођење активности обезбедиле надлежне институције.

У складу са ЗОУОП-ом, Влада усваја **Националну стратегију за младе** и акционе планове на период од 5 година.

7 http://mladi.ams.mk/documents (приступљено у децембру 2020)

У оквиру Агенције за младе и спорт[8] постоји посебан сектор који је намењен младима. Сектор за младе обавља активности повезане са сферама интереса и потребама младе популације у земљи и препознавањем улоге младих у развоју РСМ. Агенција за младе и спорт спроводи Националну стратегију за младе (2016. - 2025.).

Сектор за младе обавља своје дужности, обавезе и задатке у два одељења:

- **Одељење за омладинску политику и обуку:**
  - прати, проучава и обрађује питања у вези са психофизичким развојем младих и предлаже мере за њихово унапређивање;
  - учествује у припреми Националне стратегије за младе Републике Северне Македоније;
  - прати услове који се односе на друштвени статус младих и организовања у различитим облицима удруживања и предлаже мере за њихово унапређивање;
  - прати, проучава и обрађује питања у вези са превенцијом и борбом против болести зависности, проституције, криминала и других социопатолошких појава и предлаже мере за њихово превазилажење;
  - прати и проучава питања у вези са стандардом младих, посебно ученика и студената и предлаже мере за његово побољшање;
  - прати и проучава питања у вези са незапосленошћу младих и предлаже мере за њихово превазилажење;
  - предлаже и развија мерила и критеријуме за финансирање програма који подстичу и помажу активности младих и њихових удружења и прати спровођење програма;
  - припрема анализе, елаборате, осврте, информације, извештаје и друге материјале и прикупља извештаје и остало.

- **Одељење за европске интеграције и међународну сарадњу младих:**
  - предлаже, планира и подстиче међународну сарадњу младих;
  - прати активности Савета Европе везане за питања младих и активно учествује у телима која укључују Републику Северну Македонију;
  - учествује у припреми Националне стратегије за младе Републике Северне Македоније;

Да ли знате за Европску омладинску картицу?

Европска омладинска карта је картица са попустима и погодностима за младе од 15 до 29 година, у различитим категоријама. Картица даје младим људима прилику да путују, упознају нове људе и да склапају нова пријатељства широм Европе. Европска омладинска карта је пројекат Агенције за младе и спорт.

Више информација на http://mladinskakarticka.mk/

8 www.ams.gov.mk/za-agencijata/sektori/sektor-mladi (приступљено у новембру 2020)

- даје мишљење о програмима за међународну сарадњу у области младих које припремају и предлажу друга тела и установе;
- предлаже и припрема документа за билатералну и мултилатералну сарадњу у области младих и прати њихову реализацију;
- припрема извештаје и информације о међународним организацијама и регионалним облицима сарадње у којима је чланица Република Северна Македонија;
- реализује активности које произлазе из програма међународних организација и фондација у делу који се односи на омладину;
- припрема анализе, елаборате, осврте, информације, извештаје и друге материјале из области међународне сарадње;
- и има друге надлежности у складу са важећим законским прописима.

Сектор за младе ради са надлежним лицима из свих општина на комуникацији и координацији у односу на рад и функционисање локалних омладинских савета.

1.3 Родна равноправност у РСМ

Поред правног оквира на којем се заснива учешће младих и креирање омладинских политика, важно је издвојити позитивне правне норме у погледу родне равноправности и заштите од дискриминације. Јединице локалне самоуправе и националне државне институције имају проактивну улогу у оба закона, односно треба да створе услове за успостављање родне равноправности мушкараца и жена и да успоставе механизме који спречавају дискриминацију. Стога ће овај део приручника приближити значај аспеката родне равноправности у раду локалних омладинских савета, на које начине ЛОС може радити на овој теми, како сами ЛОС могу бити проактивни у свом раду како би осигурали родну равноправност у својим активностима, а самим тим и да спрече дискриминацију у свом раду.

Република Северна Македонија, вођена актима Европске уније, Савета Европе и Уједињених нација, посматра политике за родну равноправност кроз призму мултисекторализма, односно да родна димензија и перспектива треба да постоје у свим актима, темама и активностима које предузима држава. То значи да би, у складу са овом поставком, све активности и политике државних органа, укључујући и општине, требало да садрже елементе и мере за побољшање родне равноправности у земљи, са дугорочним циљем постизања родне равноправности.

Кључни закон у Републици Северној Македонији у погледу родне равноправности је Закон о једнаким могућностима жена и мушкараца, усвојен 2012. године[9,10]. Овај закон пружа оквир за предузимање мера за постизање родне равноправности од стране општина.

9 Закон о једнаким могућностима жена и мушкараца (Службени гласник 06/2012, 166/2014)

10 У време писања и објављивања овог приручника, Радна група ради на изменама и допунама Закона о једнаким могућностима мушкараца и жена. Његово име може се разликовати у будућности, али погледајте најновију верзију док читате овог Приручника

Отуда и прилика да општине и локални омладински савети, као њихова тела, успоставе мере за постизање родне равноправности у својој општини. Поред тога, Закон предвиђа координаторе/ке за родну равноправност у свим државним институцијама и општинама. Ови/е координатори/ке у општинама су већ успостављени систем и део систематизације јединица локалне самоуправе[11]. Други важан документ је Стратегија за родну равноправност (2013. – 2020.) године[12] која даје смернице за активности и мере за постизање родне равноправности у нашој земљи, а где су укључене и јединице локалне самоуправе.

Ови документи су важни за чланове локалних омладинских савета и запослене у општинској администрацији, јер пре свега пружају правни оквир и основу како да буду и како свакодневним радом да покажу проактивност у успостављању родне равноправности.

1.4 Инклузија омладинског учешћа

Један од основних принципа Националне стратегије за младе (2016. – 2025.) је социјална инклузија или социјална укљученост.

Да бисмо тачно разумели шта значи појам укључивање младих лица у друштвене процесе, пре свега морамо знати шта је једнакост, а шта дискриминација. Према домаћем законодавству, као и према међународним правним актима, у Републици Северној Македонији влада начело једнакости према којем је забрањена дискриминација.

„Једнакост је начело према којем су сви људи равноправни, односно једнаки у уживању и остваривању свих права и слобода.“[13]

Лице или група лица, мушкараца и/или жена, су дискриминисани када је због неке посебне особине коју поседују ограничено одређено право или слобода, а који су законски загарантовани свим грађанима и грађанкама. Дискриминација резултује тиме да то лице или група нису у могућности да уживају или остварују сва права и слободе једнако као и сви остали.

Посебне карактеристике које узрокују дискриминацију и називају се „дискриминаторском основом“ су: раса, боја коже, порекло, националност или етничка припадност, пол, род, сексуална оријентација, родни идентитет, припадност маргинализованој групи, језик, држављанство, социјално порекло, образовање, религија, верска, политичка или друга

11 Листа координатора/ки, као и заменика-координатора/ки у ЈЛС можете пронаћи овде https://www.mtsp.gov.mk/content/xslx/%D0%95%D0%B4%D0%BD%D0%B0%D0%BA%D0%B2%D0%B8%20%D0%BC%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8/ELS%20koordinatori%20i%20komisii%20mail%20adresi%20tel.br.%20(3).xls

12 Стратегија за родну равноправност (2013. - 2020.) године доступна је на http://morm.gov.mk/wp-content/uploads/2018/03/Strategija-2013-2020.pdf (приступљено у новембру 2020 године)

13 Закон о спречавању и заштити од дискриминације, члан 4, („Службени гласник РСМ“, бр. 258/2020)

уверења, инвалидитет, старост, породични или брачни статус, имовинско стање, здравствено стање, лични статус и друштвени статус итд.

Стога сви млади људи, без обзира на њихове карактеристике или личне особине (пол, род, национална или етничка припадност, инвалидитет, боја коже, порекло, образовање, социјални статус, верска или политичка убеђења итд.), имају право и треба активно да учествују у процесима доношења политика и одлучивања у друштву.

Међутим, иако право на активно омладинско учешће и ангажман постоји и загарантовано је законом, могуће је да у пракси не постоје услови да сви млади једнако остварују то право. Стога, ЛОС имају обавезу да раде на начин који ће омогућити учешће или инклузију свих младих људи.

1.5 Европске смернице и стандарди за омладинске политике

Омладинско учешће и омладинска политика одавно су присутни у раду европских институција и међународних организација. У великој мери, омладинске политике у РСМ су усклађене, прате или стреме овим смерницама и стандардима које су поставиле разне европске институције.

У оквиру **Савета Европе**, омладинске политике се дефинишу кроз структуру заједничког управљања у омладинском сектору. Главна стратегија, према којој се развијају конкретне препоруке и акциони планови, јесте Стратегија омладинског сектора до 2030. године[14], усвојена у јануару 2020. године. Циљ омладинске политике Савета Европе је да младим људима пружи једнаке могућности и искуство које ће омогућити да развију знања, вештине и компетенције да би играли пуну улогу у свим аспектима друштва.[15]

Још један важан документ који произилази из Конгреса локалних и регионалних власти Савета Европе је **Европска повеља о учешћу младих у локалном и регионалном животу**, која је усвојена 1992. године и ратификована од стране Републике Северне Македоније. Повеља придаје посебан значај локалном учешћу младих у процесима доношења одлука и развоја политика, а тиме и у процесима пројектовања локалних стратегија за младе.

14 CM/Res(2020)2 о стратегији Савета Европе за сектор младих 2030

15 CM/Res(2008)23 о омладинској политици Савета Европе

Према приручнику „РЕЦИТЕ СВОЈЕ МИШЉЕЊЕ! – Приручник за Ревидирану Европску повељу о учешћу младих у локалном и регионалном животу“ коју је развио Савет Европе, учешће младих може донети врло конкретне и видљиве користи, не само младима, већ и организацијама/ институцијама и заједницама у које су укључени. У њему можете наћи додатне користи као што су изазови за омладинско учешће, као и додатне информације о омладинском учешћу на локалном нивоу.

Македонски на следећем линку: https://rm.coe.int/have-your-say-manual-mk/168072a38a
Албански на следећем линку: https://rm.coe.int/have-your-say-manual-alb/168072a389

Преамбула ревидиране Европске повеље о учешћу младих у локалном и регионалном животу даје следећу дефиницију: *„Учешће у демократском животу сваке заједнице представља много више од пуког гласања или кандидовања као изборни кандидат, иако су и ови елементи важни. Учешће и активно грађанство подразумева имати право, средства, простор, прилику и, тамо где је потребно, подршку да се може учествовати и утицати на одлуке и учествовати у акцијама и активностима које доприносе изградњи бољег друштва“.*

Европска унија има сопствену стратегију за младе, која представља оквир сарадње ЕУ у погледу омладинских политика. Стратегија се односи на период 2019. – 2027. године. Стратегија се заснива на три кључне речи: учешће, повезивање и оснаживање младих.[16]

Поред Стратегије за младе ЕУ која пружа општи оквир и план, где политике и програми за младе треба да се крећу у наредном периоду, постоје и специфичне програмске политике. Једна од њих је програм Ерасмус+ који је основан за подршку образовања, обука, младих и спорта у Европи.

Програм Еразмус+ спроводи се директно од стране Европске комисије, као и преко националних агенција. Национална агенција за европске образовне програме и мобилност[17] са седиштем у Скопљу ради на промоцији и примени европских програма у области образовања, обуке, омладине и спорта у Републици Северној Македонији.

Европски омладински форум (ЕОФ) је највећи савез и представничко тело на европском нивоу, које се састоји од националних представничких организација и међународних омладинских организација. У својој резолуцији о омладинској политици (1998), ЕОФ дефинише европску омладинску политику као међусекторску, интегрисану политику намењену младима, са младима и која произилази из потреба младих људи. Године 2017. развијена је публикација у којој се дефинише 8 стандарда квалитета у изради омладинских политика.[18]

16 https://europa.eu/youth/strategy_en (приступљено у децембру 2020)
17 https://na.org.mk/
18 Приручник о стандардима квалитета за омладинску политику; Европски омладински форум

Дефинисањем стандарда квалитета, Европски омладински форум у суштини, описује како треба да изгледа идеална ситуација. Тиме се омогућује механизам процене реалне ситуације и идентификација специфичних аспеката на којима би требало да се ради да би се постигли стандарди. Они могу помоћи ако прођу кроз процес самоевалуације (на страници 54), како би се стекла јаснија слика о стању омладинских политика, али и о томе какве промене се желе постићи њима.

Осам стандарда за квалитет омладинске политике:

1. Приступ омладинској политици заснован на људским правима [19]
2. Омладинска политика заснована на доказима
3. Партиципативна омладинска политика
4. Политика за младе на више нивоа
5. Стратешка омладинска политика
6. Доступност ресурса за омладинску политику
7. Политичка посвећеност и одговорност у омладинској политици
8. Међусекторска политика за младе

1.6 Омладинско учешће

Учешће је суштински елемент активног грађанства у једном демократском друштву. Омладинско учешће подразумева укључивање младих у процесе, институције и одлуке које утичу на њихов живот. Учешће младих није само по себи сврха, већ средство за постизање позитивних промена у животу младих и изградњу бољег друштва. УНИЦЕФ сматра да **учешће представља људско право** и зато Конвенција о правима детета[20] наглашава право деце на учешће. Према члану 12. Конвенције, сва деца требају имати слободу да изразе своје ставове и да се чује њихово мишљење.

У складу са Законом о омладинском учешћу и омладинским политикама, **„омладинско учешће је процес који омогућава младим људима да учествују и заједнички доносе одлуке о политикама и програмима који директно или индиректно обликују живот младих“**.

Кроз активно учешће, млади имају моћ да играју важну улогу у сопственом развоју, као и у својим заједницама. Учешће помаже младима да науче виталне животне вештине, развијају

19 Европски омладински форум „ПОЛИТИЧКИ ДОКУМЕНТ О ПРАВИМА ОМЛАДИНЕ“ 2012

20 https://www.unicef.org/northmacedonia/media/1806/file/MK_CRC_1990_MK.pdf (приступљено у новембру 2020)

знање о људским правима и грађанству и да промовишу позитивно грађанско деловање. Да би ефикасно учествовали, младим људима треба да се обезбеде одговарајући алати, као што су информације, образовање и приступ њиховим грађанским правима.

1.7 Омладинска политика

Према дефиницији датој у Закону о омладинском учешћу и омладинским политикама, **„омладинска политика је скуп мера и активности које се предузимају да би се задовољиле потребе младих, како би се остварили њихови пуни потенцијали“.**

Омладинска политика се може креирати конкретно само за младе или се повезати са другим секторима у које је важно укључити младе. Истовремено, политике за младе могу се срести и у политикама других сектора које се односе на младе (нпр. образовање, радни односи и социјална политика). Омладинска политика може укључивати мере или програме за све младе људе, али такође може укључивати и мере за посебне групе младих, попут економски угрожених или младих који живе у руралним областима.

Поред јавних институција које су кључни креатори омладинске политике, постоје и многи други актери који могу бити укључени у информисање, развој и спровођење омладинске политике: локални омладински савети, омладинске организације, неформалне омладинске групе, омладински радници, омладински истраживачи, млади људи, школе, наставници, послодавци, медицинско особље, социјални радници, медији и други.

Локалне политике за младе, за разлику од националних, могу директније да одговоре на потребе младих у одређеној општини. Наглашавамо да је изузетно важно да се млади укључе од самог почетка процеса, односно од покретања, планирања, припреме, спровођења, праћења омладинске политике, као и у оцени политика.

Циљ локалне омладинске политике је побољшање друштвеног положаја младих људи у локалној заједници, као и постављање мера које ће спроводити локалне институције и општина. Политика одређује актуелну ситуацију и дефинише циљеве и намере како би се задовољиле потребе младих. Њеним усвајањем, омладинска политика постаје практична основа за будуће акције демократског и политичког система у односу на младе као неисцрпан и важан ресурс у друштвеним токовима.

2. ЛОКАЛНИ ОМЛАДИНСКИ САВЕТИ

2.1 Улога Локалног омладинског савета

Локални омладински савет представља тело локалне самоуправе чији чланови су млади представници различитих облика организовања у Општини, које има саветодавну и заступничку улогу у питањима од интереса младих у локалној самоуправи.

Локални омладински савет има свог/своју **председника/председницу и заменика председника/председнице**, који представљају Савет у Општини и задужени су за одржавање комуникације са службеником/цом за младе у локалној самоуправи.

Закон о омладинском учешћу и омладинским политикама по први пут уређује и гарантује локално омладинско организовање и учешће. Законске одредбе које уређују ово питање су резултат претходног искуства са радом локалних омладинских савета, као и научених лекција и искуства, истраживања и посматрања у овој области и кроз дискусије између укључених актера.

Локално омладинско учешће је стандардизовано у више чланова ЗОУОП-а, а кључни чланови који уређују формирање и рад локалних омладинских савета су члан 16., 17., и 18.

Свака општина је дужна да формира Локални омладински савет који ће радити на побољшању живота и положаја младих.

Да би Локални омладински савет могао да испуни свој мандат, он се формира као део општине (тело), за шта би сама општина требало да изврши измене статута на основу одлуке о оснивању Локалног омладинског савета. Ова одлука може се донети на основу члана 16. Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама, као и на основу члана 36. Закона о локалној самоуправи, као и статута општина, у којима се наводи да општинска већа могу донети одлуку о стварању посебних тела као саветодавна тела општине.

Локални омладински савет за младе има саветодавну и заступничку улогу у општинама. Представници Локалног омладинског савета покрећу питања младих пред општином, учествују у процесу израде локалне омладинске стратегије и акционог плана за њено спровођење, предлажу тачке дневног реда општинских већа, обављају саветодавне и заступничке активности у интересу младих људи у општинама.

Ако у Статуту Општине већ постоје чланови који се односе на Локални омладински савет, потребно је проверити да ли су они у складу са Законом о омладинском учешћу и омладинским политикама. У случају да су чланови намењени Локалном омладинском савету у супротности са Законом о омладинском учешћу и омладинским политикама, исте треба ускладити са законом.

2.2 Структура Локалног омладинског савета

Локални омладински савет чине чланови, представници различитих облика омладинских организација, а поред чланова ту су и председник/ца и заменик председника/ице. Укупан број чланова ЛОС-а је различит у свакој општини – број чланова је непаран, не може бити мањи од пет људи и не прелази више од једне трећине броја чланова Општинског већа. Чланови локалног омладинског савета бирају из својих редова ко ће бити председник/ца и заменик председника/це.

Локалне омладинске савете бирају локалне скупштине младих, које се састоје од представника свих заинтересованих облика омладинских организација које раде у Општини. Овај облик промовише инклузивност и заснива се на демократским вредностима и начину избора представника Локалног омладинског савета у општини. Кључна карактеристика овог облика је да омогућује младим људима да сами бирају своје представнике, чинећи процес демократским, инклузивним, транспарентним и одговорним.

Члан 16. Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама, посвећен **улози и успостављању Локалних омладинских савета, гласи:**

(1) Општине, општине у граду Скопљу и град Скопље статутом предвиђају оснивање Локалних омладинских савета.

(2) Локални омладински савети имају саветодавну и заступничку улогу у општинама, општинама у Граду Скопљу и Граду Скопљу у делокругу омладинских питања и политика.

(3) Представници Локалног омладинског савета имају право да:

- предлажу тачке дневног реда Општинског већа, општина у граду Скопљу и града Скопља које утичу на младе;
- иницирају питања за младе из делокруга рада општина, општина у граду Скопљу и града Скопља;
- иницирају, учествују и дају повратне информације о процесу локалне омладинске стратегије и другим политикама;
- достављају информације јединицама локалне самоуправе и граду Скопљу о питањима везаним за младе и
- врше друге саветодавне и заступничке послове у складу са овим законом.

(4) Број чланова Локалних омладинских савета је непаран и не прелази више од једне трећине чланова општинског већа, општина у граду Скопљу и града Скопља, али не може бити мањи од пет људи.

(5) Чланови Локалних омладинских савета имају мандат од две године са правом на још један избор.

Табела: Структура Локалног омладинског савета

Тело	Функција/Улога	Опис
Локални омладински савет	Председник/ца ЛОС-а	Бира се из редова чланова ЛОС-а.
	Заменик председника/це ЛОС-а	Бира се из редова чланова ЛОС-а.
	Чланови ЛОС-а	Бирају се од Скупштине ЛОС-а.
Скупштина младих	Делегати	Скупштина бира ЛОС. Чине га делегат и заменици делегата из различитих облика организација младих у општини.
	Заменици делегата	
Иницијативни одбор	Делегати	Формира се једном за сазивање прве Скупштине ЛОС-а, након чега се распушта. Учествују представници различитих облика организовања младих људи који желе да учествују у успостављању ЛОС-а.
Конституенти (кога представљају)	Друге омладинске организације, облици организације и млади у општини	Облици омладинских организација могу учествовати у раду ЛОС-а; као чланови Скупштине или као чланови ЛОС-а. Организације и млади, чак и они који нису чланови, конституенти су које заступа ЛОС и треба их информисати и консултовати у његовом раду.

При избору Локалног омладинског савета треба поштовати следеће основне принципе и вредности:

- Инклузивност – учешће младих без обзира на њихову културолошку, верску, етничку, идеолошку или другу припадност и карактеристике;
- Једнакост – промоција једнаке заступљености различитих група, посебно у родној заступљености;
- Омладинско учешће – млади сами бирају своје представнике, уместо да се назначују;
- Промовисање и вредновање омладинског лидерства;
- Укључивање свих младих из заједнице (нпр. млади незапослени, неформалне групе, групе од интереса младих).

2.3 Кораци за формирање Локалног омладинског савета

Свака општина треба да спроведе ове кораке за успостављање Локалног омладинског савета који промовише укључење, инклузију и омладинско учешће.

Кратки приказ у табели описује кораке формирања, а у наставку је дато објашњење сваког корака:

Кораци за формирање Локалног омладинског савета

(Детаљни приказ табеле дат је у прилогу 1)

1 Статутарна одлука Општинског већа о измени и/или допуни Статута Општине – Оснивање посебног тела у општини: Локални омладински савет.

2 Општина расписује Позив за формирање Иницијативног одбора (ИО).

3 Позив за чланство у конститутивној Локалној скупштини младих – Иницијативни одбор преко Општине објављује Јавни позив за чланство у Локалној скупштини младих.

4 Одржавање конститутивне седнице Локалне скупштине младих.

5 Позив за избор чланова Локалног омладинског савета.

6 Изабране чланове локалног омладинског савета верификује Општинско веће након што Скупштина младих Општине прими одлуку о избору чланова.

7 Након верификације, на првом састанку Локалног омладинског савета бирају се председник/ца и заменик председника/це Савета и заједно са члановима усваја се Пословник о раду.

1. **Статутарна одлука Општинског већа о измени и/или допуни Статута Општине – Формирање посебног тела у Општини: Локални омладински савет**

   Као први корак у формирању Локалног омладинског савета, неопходно је извршити измене и/или допуне Статута Општине одлуком о формирању Локалног омладинског савета. Одлуку треба да изгласа Општинско веће и она се заснива на члану 21. и члану 36. став 1. тачка 1. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РСМ“ бр. 05/2002), и члану

16. или члану 26. Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама („Службени гласник РСМ“ бр. 10/2020). Додати чланови статута најчешће треба да садрже део који одређује формирање Савета, његов састав, мандат и његове обавезе и одговорности. Ако је Општина у прошлости у свом статуту предвидела формирање Локалног омладинског савета, ипак ће морати да изврши измене и допуне како би чланови који регулишу ово питање били у складу са новим Законом о омладинском учешћу и омладинским политикама, у складу са чланом 26. став 6. Доношење такве одлуке неопходно је за правни почетак процеса формирања Локалног омладинског савета. *Пример статутарне одлуке дат је у прилогу 2 овог Приручника.*

2. Позив за формирање иницијативног одбора

Општина објављује позив за формирање Иницијативног одбора (ИО) у складу са чланом 17. Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама. ИО може укључивати омладинске организације, организације за младе, политичке омладине, ученичке и студентске организације и друге облике омладинских удружења која делују и функционишу у Општини и желе да учествују у оснивању савета. У позиву се напомиње да се иницијативни одбор формира само једном за одржавање конститутивне Локалне скупштине младих, има највише 5 чланова и након успешног одржавања прве конститутивне седнице Скупштине младих иста се распушта, односно престаје њен мандат. Иницијативни одбор треба да помогне Општини у процедури у вези са стварањем Локалне скупштине младих, тј. иницијативни одбор расписује Позив за конститутивну Локалну скупштину младих у складу са статутом општина, општина у граду Скопљу и града Скопља на принципу транспарентности и јавности. *Позив за формирање ИО-а дат је у прилогу 3 овог Приручника.*

3. Позив за чланство у конститутивној Локалној скупштини младих

Иницијативни одбор заједно са Општином расписује јавни позив за чланство у Локалној скупштини младих. Јавни позив јасно приказује начин пријаве, критеријуме који треба да се испуне за пријаву, као и рок за пријављивање. Позив треба да се објави на веб страници Општине, бити доступан свим младим људима и бити подељен на неколико јавних места, на друштвеним мрежама општине, медијима и заинтересованим странама (облицима организовања младих).

Облици организовања и удруживања који могу учествовати на Скупштини не морају бити регистровани у Општини, али морају имати активности на територији Општине. Делегат и заменик делегата морају бити становници Општине узраста од 15 до 29 година.

Критеријуми за чланство у локалној скупштини младих, поред основних датих у ЗОУОП-у, требало би да буду дефинисани у зависности од стварне слике у Општини, вођени принципима инклузивности и родне заступљености. У међуетничким срединама важно је одржати етничку заступљеност у Скупштини. *Пример позива погледајте прилог 4.*

4. Конститутивна седница Локалне скупштине младих

Изабране делегате Локалне скупштине младих позива Иницијативни одбор да учествују на конститутивној седници, којом председава ИО заједно са одговорним лицем Општине.

Трочлана комисија, састављена од младих људи, бира се и гласа из редова Локалне скупштине младих, која је одговорна за надзор целокупног процеса избора чланова Локалног омладинског савета. На конститутивној седници Локалне скупштине младих, председник/ца се бира тајним гласањем. Сваки члан Скупштине младих може бити номинован за председника/цу или ако га предложе и подржавају најмање три члана Локалне скупштине младих. Мандат чланова Локалне скупштине младих, укључујући председавајућег/е, траје две године са правом на још један избор.

Председавајући/а је главни заступник и представник Локалне скупштине младих. Председавајући/а управља и председава Локалном скупштином младих, представља је испред општинских органима, прати упутства чланова и Скупштине у свом раду.

Чланови раде на спровођењу активности Скупштине, учествују у припреми докумената и у другим активностима. Претходне добре праксе показују да је корисно да сваки од чланова буде одговоран за један од приоритета рада Локалне скупштине младих, како би постојала једнака расподела одговорности, као и једнака одговорност у спровођењу активности.

На конститутивној седници, Локална скупштина младих доноси одлуку о формирању комисије која би до следеће седнице Локалне скупштине младих требало да припреми пословник о раду Скупштине.

5. Позив за избор чланова Локалног омладинског савета

Прву седницу локалне скупштине младих (непосредно након конститутивне седнице) сазива већ изабрани/а председавајући/а Скупштине. На седници се усваја пословник о раду који је припремила и предложила комисија и доноси се одлука о расписивању позива за успостављање Локалног омладинског савета Општине, са критеријумима у складу са Законом о омладинским учешћу и омладинским политикама. Јавни позив се објављује на веб страници Општине, у локалним медијима и на другим јавним местима/ друштвеним мрежама у циљу информисања што већег броја младих у Општини. Позив би требало да траје најмање 10 дана од дана објављивања.

Број чланова Локалног омладинског савета треба да буде непаран и да не прелази више од једне трећине броја чланова Општинског већа, општина у граду Скопљу и Града Скопља, али не може бити мањи од пет људи са уравнотеженом родном заступљеношћу. Потребно је спровести афирмативне или подстицајне мере које ће довести до уравнотежене заступљености младића и девојака, као и заступљености младих из различитих етничких заједница и подстаћи учешће младих са инвалидитетом. Чланови Локалног омладинског савета Општине имају мандат од две године са правом на још један избор.

Након поднетих пријава кандидата за чланове Локалног омладинског савета, надлежно лице, односно саветник за младе, документацију свих подносилаца доставља председавајућем/ој Скупштине који/а сазива нову седницу Скупштине. Делегати Скупштине и млади који су се пријавили за чланове Локалног омладинског савета се позивају на седницу Локалне скупштине младих ако испуњавају критеријуме из позива.

Трочлана комисија за верификацију Локалне омладинске скупштине младих (формиране током конститутивне седнице) надгледа процес избора чланова Локалног омладинског савета Општине и треба да потврди мандате делегата.

Кандидати за чланове Локалног омладинског савета имају право на кратку презентацију свог програма пред члановима Скупштине, након чега следи поступак гласања. Локална скупштина младих бира чланове Локалног омладинског савета путем непосредних избора тајним гласањем на којем делегати из Локалне скупштине младих имају право гласа. Изабрани чланови Локалног омладинског савета су они чланови који су освојили највише гласова присутних делегата, водећи рачуна да постоји уравнотежена заступљеност оба пола.

6. Верификација од стране комисије/Општинског већа

Након потврђеног избора, верификациона комисија Локалне скупштине младих припрема извештај/записник са списком изабраних чланова који усваја Локална скупштина младих и подноси се Општинском већу на потврду њихових мандата. У случају престанка чланства или избора нових чланова, Локална скупштина младих писмено обавештава Општинско веће о промени и потврђује је писменим решењем.

Мандате чланова Локалног омладинског савета Општине оверава Општинско веће након пријема одлуке Скупштине младих о избору и исти се објављују у службеним гласницима Општине.

7. Први радни састанак изабраних чланова Локалног омладинског савета

На првом радном састанку који отвара и којим председава најстарији изабрани члан, чланови Локалног омладинског савета између себе бирају свог/своју председника/цу и заменика председника/це и доносе пословник о раду. За заменика председника/це може бити изабран припадник различитог пола од председника/це. На првом, као и на сваком следећем, чланови Локалног омладинског савета пре почетка састанка именују записничара/цу који/а може да се ротира, и оверивач записника како би имали писану евиденцију о раду ЛОС-а. *Пример пословника о раду ЛОС-а је дат у прилогу 5 овог приручника.*

* Напомена: Ово су кораци у случају да се ЛОС формира први пут. У каснијој фази, истеком мандата ЛОС-а и потребом за новим саставом, ИО се не формира, већ Локална скупштина младих директно објављује позив за чланове.

2.4 Шта кад у општини већ постоји Локални омладински савет?

У неким општинама је могуће да Локални омладински савет већ постоји или је постојао. У овим случајевима, општине имају обавезу да постојећи облик трансформишу у Локални омладински савет који ће бити у складу са законским одредбама. Такви случајеви се могу наћи у два облика:

(1) Општина је раније већ основала Локални омладински савет и регулисала га својим актима, али савет више није активан; и

(2) Општина тренутно има активан Локални омладински савет.

Случај 1 – Локални омладински савет који није активан

Ако је Општина у прошлости основала Локални омладински савет, то представља предност јер је већ упозната са његовим функционисањем и има искуства у управљању таквим телима. Постоје општине које су у прошлости имале Локални омладински савет који је тренутно неактиван због истека мандата члановима или који је из других разлога угашен. Ако је ЛОС уређен Статутом Општине, потребно је размотрити чланове који га регулишу и утврдити да ли су у складу са одредбама Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама. То је неопходно за усклађивање докумената и рада Савета са постојећим прописима. Ако се утврди да у Статуту или другим документима постоје одредбе које су у супротности са ЗОУОП-ом, потребно је извршити измене које ће усвојити Општинско веће, како би се испоштовале законске одредбе.

Иако се ово чини очигледним кораком, у прошлости се дешавало да се доносе одлуке о успостављању ЛОС-а у другачијем облику од оног предвиђеног Статутом, и треба извршити ову проверу.

Случај 2 – Постоји активан Локални омладински савет

Ако у Општини тренутно постоји Локални омладински савет, који је правно и формално активан, Општина и одговорна лица, у сарадњи са члановима Локалног омладинског савета, треба да припреме план за његову трансформацију. Према ЗОУОП-у, ако у Општини постоји ЛОС чији је мандат активан, требало би га трансформисати у складу са одредбама ЗОУОП-а, у року од годину дана од ступања на снагу закона (члан 26. став (6)).

Да би ова трансформација била квалитетна, идеално је утврдити основна питања која се тичу Локалног омладинског савета:

- Да ли ЛОС има активан мандат и да ли су активни његови чланови?
- Да ли ЛОС има активан мандат и колико је времена преостало члановима?
- Да ли је ЛОС уређен подзаконским актима ЛОС-а и да ли је у складу са ЗОУОП-ом?
- Да ли су статут и документа за рад ЛОС-а у складу са одредбама ЗОУОП-а?

У наставку су наредни кораци у решавању сваког од ових питања.

Ако Локални омладински савет има активан мандат, односно ако мандат изабраних чланова за заступање младих у Општини још увек није истекао, прво треба да се утврди колико је времена преостало. Ако је преостали део мандата за кратак временски период, тада истеком рокова за трансформацију у моделу ЛОС-а прописаних ЗОУОП-ом, вероватно да ће мандат ЛОС-а истећи и нови ће ЛОС природно морати да буде формиран. У овом случају потребно је организовати преостало време за рад ЛОС-а на трансформацији и припремити модел, проверити и ускладити подзаконске акте и документе који регулишу рад ЛОС-а према ЗОУОП-у.

Ако су чланови Локалног омладинског савета активни, односно активни у оквиру својих мандата, препоручљиво је да се укључе у планирање ове трансформације. Да не би угасили активност и ентузијазам младих око ЛОС-а, Општина би требало да их укључи у трансформацију Локалног омладинског савета. То истовремено може мотивисати неке од претходних чланова да се поново кандидују и учествују у раду трансформисаног савета, чиме би ојачала одрживост и институционално памћење.

Ако чланови Локалног омладинског савета нису активни, односно упркос активном мандату не врше функцију, не учествују у комуникацијама или на састанцима, биће теже укључити их у трансформацију ЛОС-а. У овом случају, Општина их може обавестити о предстојећем процесу и трансформацији и понудити им да се укључе у процес.

У оба случаја, досадашњи чланови ЛОС-а и особа задужена за подршку његовог рада имају обавезу да изврше примопредају и одговорно затворе материјале из претходног рада ЛОС-а. То значи да је потребно уредно проверити да ли су доступни и архивирани записници са свих претходних састанака, други материјали и документи који се односе на рад ЛОС-а, те припремити годишње извештаје за презентацију и усвајање у Општинском већу. Без обзира на истек мандата, чланови ЛОС-а и лице одговорно за подршку рада ЛОС-а имају обавезу да се побрину да се рад ЛОС-а документује и да се испуњавају обавезе према Општини и грађанима.

Ако је садашњи ЛОС уређен подзаконским актима Општине, треба их идентификовати, проверити у складу са одредбама ЗОУОП-а и ускладити их.

Могуће и очекиване контрадикције, ако је ЛОС регулисан статутом Општине, су:

- Општина предвиђа ЛОС са другачијим бројем чланова од оног у ЗОУОП-у (многи савети имају 7 чланова. ЗОУОП предвиђа да број чланова буде непаран, да не прелази више од једне трећине броја чланова Општинског већа и да не броји мање од 5 особа).
- Локални омладински савет има мандат чланова различит од мандата утврђеног ЗОУОП-ом (многи ЛОС-ови у прошлости су имали мандат од 4 године, што им је отежавало одрживост, јер већина чланова није могла да испуни тај мандат због дужине узевши у обзир брзу динамику промена и обавеза код младих. ЗОУОП предвиђа мандат од 2 године).

- Чланове Локалног омладинског савета треба да бира Општинско веће или градоначелник/ца (ЗОУОП предвиђа да млади бирају своје представнике путем Локалне скупштине младих, а њихову одлуку верификује Општина).
- Неки од облика организовања који имају право да буду део ЛОС-а могу бити искључени из учешћа (у већини ЛОС-а раније није било дозвољено учешће чланова политичке омладине, док ЗОУОП омогућава да у ЛОС-у учествује неколико облика омладинских организација: омладинске организације, организације за младе, политичке омладине, ученичке и студентске организације и други облици удруживања младих).
- Организације чланице ЛСМ-а морају бити регистроване на територији ЛСМ-а (јер постоји много организација које делују у неколико општина, а регистроване су у једној, ЗОУОП предвиђа да та организација треба да има активности у Општини, али није неопходно да је регистрована у њој, док би делегати требало да буду становници Општине).

Ово је само неколико примера промена у трансформацији ЛОС-а које ће се појавити у више општина, али нису исцрпна листа свих разлика које се могу појавити. Одредбе ЗОУОП-а стандардизују модел локалних омладинских савета у општинама, али имају за циљ и унапређење постојећих модела и пракси. Иако промене можда изгледају сложене, иза њих стоји логична подлога.

Због тога је током трансформације важно да редослед деловања буде:

1) да се идентификују документи који регулишу ЛОС и потребе за трансформацијом;

2) разматрање какав модел предвиђа ЗОУОП и, ако је потребно, одлучити које ће бити друге специфичности ако их ЗОУОП дозвољава;

3) направити промену једним пакетом измена које ће доставити и усвојити надлежни органи.

При том, у овом процесу треба да се консултују досадашњи чланови Локалног омладинског савета (и укључити их ако су активни)

Ако ЛОС има постојеће радне документе које сам усваја и који не зависе од Општине, током трансформације треба да се прегледају и исправе. Примери таквих докумената су Статут Локалног омладинског савета, Пословник о раду или разни правилници. У овим документима такође је потребно извршити измене, али пошто их ЛОС усваја сам, мораће да се исправе и поднесу на усвајање основачкој Скупштини.

2.5 Формирање тима и консултације

Процес трансформације локалног омладинског савета треба да се осмисли и да се у неколико наврата консултује са кључним заинтересованим странама. За трансформацију, Општина треба да одреди одговорно лице које ће водити овај процес – идеално особу која је до сада радила на питањима младих и/или службеника/цу за младе. Ако та особа није иста особа која је била одговорна за досадашњи ЛОС и/или службеник/ца за младе, требало би да се консултују са њом и да заједно сарађују. За све кључне промене одговорно лице треба да се консултује са службеником/цом за младе и правном службом, као и да обавести одговорне особе и градоначелника/цу.

Одговорна особа је такође одговорна за консултације са младим људима који су били или су чланови Локалног омладинског савета. Ако су чланови активни, треба да се обавестите и они треба да учествују у планирању трансформације, а ако нису, треба да се обавесте о трансформацији.

Одговорној особи и општини препоручује се да сарађују са локалним омладинским организацијама у њиховој средини и да прикупе информација о примени ЗОУОП-а, о утисцима из рада Савета до тада и о трансформацији.

Вероватно ће се у овом процесу појавити питања и потреба за разјашњењем циљева ЗОУОП-а и радних модела Савета. Одговорна особа из Општине треба да контактира Агенцију за младе и спорт, односно Сектор за младе, како би затражила додатна упутства, објашњења и препоруке у овом процесу.

Промене и усклађивање нису неопходни само да би се рад Општине ускладио са законима, већ су уско повезани са успехом Локалног омладинског савета. Током година није постојао јединствен облик омладинског савета, а свака општина је формирала различита тела. Кроз ова различита искуства, њихово посматрање и истраживање, створиће се додатни закључци или препоруке на основу научених лекција о идеалном потребном моделу ЛОС-а који ће допринети процесу доношења политика, обезбедити учешће младих и бити одржив.

КОРИСТИ ОД ЛОКАЛНИХ ОМЛАДИНСКИХ САВЕТА

Користи за Општину

Оснивањем и укључивањем Локалног омладинског савета, Општина показује отвореност и спремност да учествује у креирању омладинских политика. Локални омладински савет кроз своју саветодавну улогу упознаје Општину са потребама, изазовима и проблемима са којима се млади људи суочавају у локалној заједници и даје препоруке за њихово решавање. Локални омладински савет може да помогне Општини да планира своје политике узимајући у обзир интересе и потребе младих, и на тај начин побољша њихове могућности и будућност у својој општини. Локални омладински савет за једну општину такође значи прилику за креативност у њеним приступима. Најбољи начин да Општина креира и спроводи добре политике за младе је да их укључи у њихово стварање, да их пита о њиховим потребама и препорукама како би се чуло њихово мишљење.

Користи за младе

Оснивањем Локалног омладинског савета у Општини, млади добијају загарантован канал за комуникацију са локалним властима. Кроз ЛОС, они могу понудити своје иновативне идеје и креативне предлоге Општини и подстаћи је да их спроведе. Такође, они се могу међусобно консултовати, пружити им прилику да кажу своје мишљење, да изграде заједничке ставове и да их заступају испред Општине. Овај алат за учешће младих даје им прилику да буду покретачи и учесници у процесима доношења политика за младе и да имају директан допринос побољшању сопственог живота у средини у којој живе.

3 РАД ЛОКАЛНИХ ОМЛАДИНСКИХ САВЕТА

Намена овог дела Приручника је да помогне члановима Локалног омладинског савета да раде свој посао као представници младих пред Општином.

За успешно функционисање Локалног омладинског савета, мора постојати добра комуникација и сарадња између ЛОС-а и Општине, Општинског већа и младих.

Кроз ЛОС, млади добијају загарантовано учешће како би се њихов глас чуо и како би дали свој допринос локалној заједници.

Локални омладински савет у свом раду иницира, планира, учествује и/или даје мишљење о креирању политика, стратегија, акционих планова и других стратешких докумената у оквиру Општине који се односе на младе из локалне заједнице.

Улога и надлежности Локалног омладинског савета

Локални омладински савет има саветодавну улогу у Општини о питањима везаним за младе у локалној заједници и представља важно тело за заступање младих и њихових потреба и интереса[21]. Да би успешно извршили ову улогу, чланови ЛОС-а требало би да имају редовну комуникацију са службеником/цом за младе и Општином.

Улога Локалног омладинског савета за Општину:

- Да буде заступничко и саветодавно тело за питања и политике младих у Општини и да заступа интересе свих младих у заједници;
- Да предлаже тачке дневног реда на Општинском већу које утичу на младе о питањима у вези са младима, у складу са утврђеним потребама, и да предлаже одговарајућа решења;
- Да учествује или буде консултован у креирању локалних политика значајних за младе у локалној заједници;
- Да надгледа спровођење локалних политика које утичу на младе, да подноси извештаје и предлоге за њихово побољшање;
- Да редовно и одговорно извршава административне обавезе према Општини и да прође обуку о томе како их извршити.

Локални омладински савет има значајну улогу за младе у заједници и требало би да има разумевања за проблеме младих, захтеве које млади имају, да им омогући да се њихов глас чује и да их препознаје омладина. За представнике Савета је од велике важности да буду у сталној комуникацији и да се упознају са младима из локалне заједнице кроз састанке, консултације итд.

21 Члан 16. Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама („Сл. гласник РСМ", бр. 10/2020)

Улога Локалног омладинског савета за младе из локалне заједнице:

- Да се консултује са младима о питањима и приоритетима младих, слушајући мишљења младих;
- У етнички мешовитим срединама (и не само у њима) да делује са интеркултуралном осетљивошћу и да узима у обзир потребе свих младих, посебно младих који су маргинализовани, који потичу из мањих етничких заједница и друго;
- Да информише младе о променама и одлукама које је донело Општинско веће о питањима везаним за младе;
- Да подстиче и промовише активно грађанско учешће младих;
- Да укључује младе у доношење одлука о омладинским питањима;
- Да промовише узајамно поштовање и разумевање младих, да промовише инклузију и диверзитет.

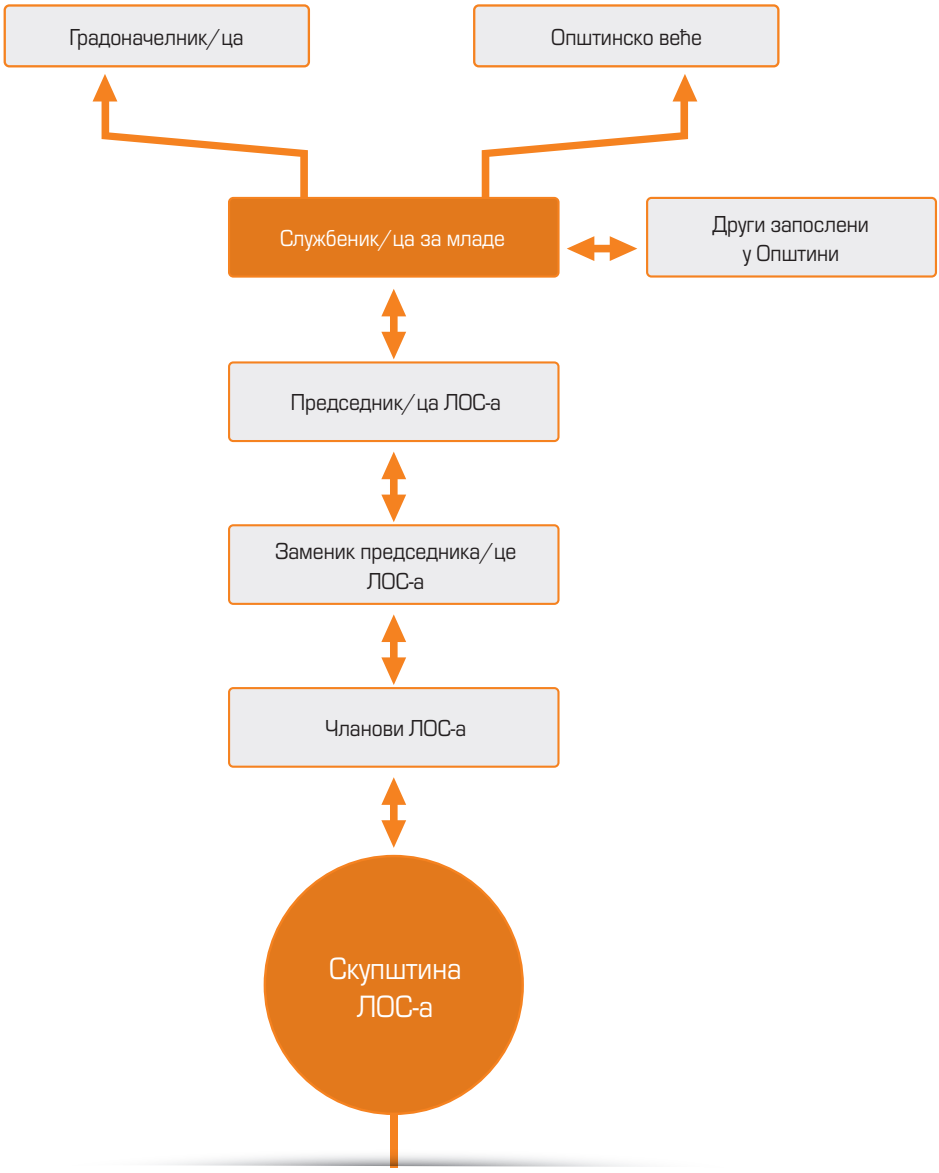
Градоначелник/ца
Општинско веће
Службеник/ца за младе
Други запослени у Општини
Председник/ца ЛОС-а
Заменик председника/це ЛОС-а
Чланови ЛОС-а
Скупштина ЛОС-а

3.1 Надлежности општина које произлазе из Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама

Општине су кључне институције надлежне за успостављање локалних омладинских савета и за примену Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама на локалном нивоу. Кроз добру припрему, следећи законске прописе и досадашња искуства у овој области, општине имају капацитет да успоставе одрживе и функционалне омладинске савете који ће допринети бољем раду и отворености Општине. Ако се пажљиво следе ови кораци, створиће се услови и омогућити да Општина добије функционалан и користан ЛОС који ће побољшати њен рад.

Ако је успостављање Савета исхитрено, без значајнијег учешћа младих или без обезбеђивања комуникације са доносиоцима одлука у Општини, тада постоји ризик да ће то бити пасивно тело за које чланови (млади) могу изгубити интерес, и његов рад се може угасити и уложени напори бити неуспешни.

Да би се подржало успостављање ЛОС-а, следећи смернице ЗОУОП-а и надовезујући се на досадашња искуства, у наставку су дата објашњења и препоруке за кораке које општине треба да предузму да би допринеле успеху овог процеса.

3.1.1 Службеник/ца за младе

Искуства показују да општине које су раније назначиле одговорно лице, односно координатора/ку за сарадњу и подршку раду младих и ЛОС-а, из редова општинске администрације, имају више успеха у омладинским политикама. У исто време, ова особа је кључна карика за успешну сарадњу између ЛОС-а и општине. ЗОУОП-ом уведен је „службеник за младе“ који би требало да има свака општина. Функција службеника/це за младе је да буде одговоран/на за рад Локалног омладинског савета, за Канцеларију за младе, као и за координацију и надгледање питања за младе у делокругу рада институције. Службеник/ца за младе је особа одговорна за успостављање и рад ЛОС-а, за контакт између институције и савета, као и за контакт са омладинским цивилним сектором.

Службеник/ца за младе задужен/а је за подстицај и подршку рада Савета, пружање помоћи у заказивању и организовању састанака, сусрета са институцијама, пружање помоћи у спровођењу активности предвиђених годишњим програмом ЛОС-а, као и логистичку подршку у припреми седница Савета.

Да би Општина била доступнија младима, информације и контакти службеника/це за младе треба да буду јавно назначени у општинским медијима.

У наставку су наведени предлог радни задаци службеника/це за младе:

- Развој, планирање и праћење активности локалне самоуправе везаних за младе;
- Развој, припрема и брига о спровођењу омладинских политика локалне самоуправе;
- Подршка рада Локалног омладинског савета, његових чланова, спровођења његовог програма, извештавање и транспарентност;
- Иницирање и подршка активностима локалне самоуправе у вези са младима;
- Одржавање комуникације и редовне сарадње са омладинским облицима удруживања и младима у Општини;
- Праћење потреба младих путем истраживања потреба Општине, консултацијама са младима и праћењем и информисањем за анализе и истраживање трендова међу младима;
- Пружање информација и информисање младих у Општини;
- Редовна сарадња са средњим школама, високообразовним установама и удружењима, као и другим облицима омладинског организовања;
- Вођење базе података о различитим омладинским активностима, активним облицима удруживања младих и неформалним омладинским групама за потребе Истраживачког центра Агенције за младе и спорт;
- Редовна комуникација са АМС и да буде контакт за омладинска питања Општине према младима и јавности.

3.1.2 Канцеларија за младе

Општина треба да обезбеди техничке и просторне услове за рад Локалног омладинског савета. Од тога зависи могућност несметаног рада, одржавања састанака и координације Савета.

Канцеларија за младе се разликује од омладинског центра. Омладински центри су места где се припремају и спроводе програми који побољшавају добробит младих, развој личног, социјалног и професионалног живота младих, информације од важног интереса за младе и обухватају друге аспекте живота младих.

Минимални услови које би Општина требало да обезбеди су: канцеларија у којој се може радити и одржавати мање састанке, радни сто/лови, столице, рачунар, штампач и приступ интернету, као и основни канцеларијски материјали.

Свака општина има законску обавезу да отвори канцеларију за младе, из које службеник/ца за младе врши координацију радом за младе и која представља примарну тачку за приступ младих људима самој општини. Свака канцеларија за младе треба да се прилагоди како би се обезбедило несметано и редовно функционисање ЛОС-а. На захтев службеника/це за младе и ЛОС-а, Општина треба да им дозволи да користе салу за састанке у Општини.

Ови услови ће омогућити повећање функционалности ЛОС-а, могућности за рад, координацију са службеником/цом за младе, одржавање састанака и седница савета, састанака са представницима институција, омладинских организација или ће уопште бити место где ће свака млада особа у Општини моћи да се састане са члановима ЛОС-а.

3.1.3 Упознавање са Општином и обуке за Локални омладински савет

С обзиром на чињеницу да су чланови ЛОС-а млади људи, са различитим нивоом искуства и знања о омладинским питањима и политикама и раду Општине, посебно је важно одржати обуку након оснивања Савета како би се они информисали о раду ЛОС-а, омладинским политикама и обиму деловања и надлежностима Општине. Након успостављања ЛОС-а, препоручљиво је да службеник/ца за младе и Општина организују обуке за изградњу капацитета за чланове Локалног омладинског савета.

Теме које би ове обуке требало да покривају су: основе функционисања Општине, структура, делокруг рада и надлежности; обука о омладинским политикама у РСМ и обука о организовању рада Савета. Кроз ове активности, члановима треба да пруже информације о одговорностима Општинског већа, начину функционисања, процесу сазивања седница и доношењу одлука у Општинском већу.

Службеник/ца за младе треба да организује сусрет са градоначелником/цом или председником/цом Савета за чланове ЛОС-а, као и посете седницама Општинског већа. Ако Општина жели да добије подршку у организацији активности за изградњу капацитета чланова ЛОС-а за успешан рад, може остварити сарадњу са локалним омладинским организацијама или ступити у контакт са Агенцијом за младе и спорт.

3.1.4 Локална стратегија за младе

Локална стратегија за младе представља институционални оквир за локалне омладинске политике Општине у наредних пет година.

Према ЗОУОП-у, локална стратегија за младе се доноси за период од 5 година, укључујући акциони план за период од једне до три године. Акциони план укључује активности, динамику, носиоце активности и пројекције буџетских средстава, као и услове и индикаторе евалуације за спровођење локалне стратегије за младе. Локална стратегија за младе спроводи се буџетским средствима Општине.

Одговорност за стварање и усвајање локалне стратегије за младе има Општина, која у своју припрему мора укључити и Локални омладински савет за младе. То не значи да би ЛОС требало да буде одговоран за цео процес креирања локалне стратегије за младе, за коју Општина може да ангажује и спољне сараднике који поседују потребну стручност и методолошко знање.

Процес креирања локалне стратегије за младе треба да буде транспарентан, инклузиван и да осигура учешће свих заинтересованих страна које имају утицај на развој младих у локалној заједници. Средњошколци и студенти, организације цивилног друштва, млади из политичке омладине, млади новинари, маргинализоване групе, активисти удружења из области културе и спорта и други требало би да имају значајно место у њеном осмишљавању. Локални омладински савет игра кључну улогу у осигурању учешћа, транспарентности и одговорности током целог процеса.

При креирању стратегије треба да се узму у обзир потребе различитих група младих, посебно оних који су маргинализовани на локалном нивоу. Стога се потребно водити рачуна о укључивању и представљању потреба младих људи који потичу из различитих етничких заједница, руралних средина, младих људи са инвалидитетом, младих из породица са нижим економским могућностима и других група.

Током процеса креирања стратегије, Општина формира тим који ће вршити координацију целокупног процеса. Тим би требало да утврди актуелну ситуацију младих у заједници и да идентификује њихове кључне потребе, које ће представити широј локалној јавности. Правилно дефинисање потреба младих најважнији је задатак свих који раде са младима и за младе.

Доношење одлука које ће бити приоритети стратегије важан је и понекад тежак корак током којег је потребно утврдити који проблеми имају већу вредност. На основу дефинисаних потреба младих и утврђених приоритета, тим одговоран за развој локалне стратегије за младе дефинише конкретне циљеве и мере како би се задовољиле утврђене потребе младих. Важно је да дефинисани приоритети, циљеви и мере буду у складу са Националном стратегијом за младе како би се обезбедио координисан приступ и доследност.

Цео процес треба да укључује јавне консултације са свим локалним актерима на које утиче омладинска политика, који ће пружити различите перспективе, размену мишљења и препоруке за побољшање приступа. Коначну локалну стратегију за младе, уз консултације са јавношћу, а посебно са младима, одобрава Општинско веће. Општина осигурава транспарентност и одговорност за спровођење Стратегије, кроз припрему и објављивање редовних извештаја и кроз координацију са Агенцијом за младе и спорт.

3.1.5 Финансирање

Да би се остварио планирани годишњи програм рада, а самим тим и добио легитимитет планираних активности, Локални омладински савет припрема и финансијски план за реализацију програма. Финансијски план заједно са програмом рада Локалног омладинског савета предлаже се на одобрење прво Локалној скупштини младих, а након што га одобри Скупштина, програм се подноси Општинском већу. На седници за усвајање финансијског плана, чланови Општинског већа имају право да захтевају додатна објашњења за одређена буџетска потраживања, а Локални омладински савет дужан је да за сваки планирани трошак да одговарајуће објашњење. Одобрени буџет за рад Локалног омладинског савета део је општинског буџета и треба га дефинисати посебном буџетском линијом, односно програмом, у оквиру буџета Општине.

ЗОУОП обавезује општине да из годишњег буџета издвоје најмање 0,1% средстава за спровођење закона, међу којима треба да се пронађу средства за финансирање трошкова рада Локалног омладинског савета и за реализацију његовог годишњег програма.

3.2 Делокруг рада Локалног омладинског савета према Општини и младима

Овај део Приручника објашњава обавезе Локалног омладинског савета и активности које треба да спроводи током свог функционисања.

3.2.1 Редовне седнице и састанци Локалног омладинског савета

Локални омладински савет обавља свој посао кроз редовне седнице. Број седница које ће се одржати током једне године може се одредити статутом локалне самоуправе или пословником о раду ЛОС-а. Ако овај број није утврђен, препоручује се одржавање састанака најмање једном месечно, односно одржавање 12 седница током једне године. Поред ових редовних седница, могу се одржавати и ванредне седнице, као и неформални састанци.

Да би могла да се одржи седница, председник/ца треба благовремено да је сазове уз обавештење свих чланова. Ако председник/ца не може или не жели да сазове седницу, чланови ЛОС-а могу да је сазову. Позив за седницу и дневни ред треба унапред и на време да се пошаљу сваком члану ЛОС-а и одговорном лицу за ЛОС из Општине, односно службенику/ци за младе.

Свака седница треба да се води према дневном реду, који се утврђује на почетку седнице на предлог председника/це.

Предуслов за одржавање седнице је да постоји кворум, односно довољан број присутних чланова. Кворум се најчешће утврђује већином од укупног броја чланова Савета. Ово питање такође треба да се дефинише пословником.

Да би се доносиле одлуке о тачкама дневног реда, мора се гласати, што је повезано са кворумом. Одлуке се најчешће доносе простом већином (тј. уз више од половине гласова чланова присутних на седници) или апсолутном већином (више од половине гласова укупног броја чланова Савета без обзира на број присутних на седници).

За сваку седницу треба да се припреми и усвоји записник. Потребан је записничар и два оверивача записника. Записник може водити било који члан Савета који је присутан на седници или службеник/ца за младе. Поред тога, препоручљиво је увести улогу „родне страже“[22], (gender watch), односно један од чланова ће водити евиденцију о томе колико је жена и колико мушкараца говорило, расправљало и учествовало у раду. На крају састанка, ови подаци могу указати на то да ли треба више пажње посветити родној равноправности у раду ЛОС-а и увођењу додатних механизама за учешће мање заступљеног пола.

22 Процес којим се мери колико мушкараца и жена је узело реч на састанцима и колико дуго су говорили. Ова пракса ће указати да ли Локални омладински савет оставља простор за мање заступљени пол и да ли је потребно стварање додатних механизама учешћа

Записник садржи датум одржавања састанка, присутне чланове, дневни ред, донете одлуке и примедбе из дискусије. Записници су неопходни да би рад ЛОС-а био валидан и да постоји могућност за архивирање рада ЛОС-а, а важни су да би одсутни чланови били обавештени о одлукама, као и за одржавање институционалне меморије.

Током рада на седницама ЛОС-а треба да се поштује принцип јавности и транспарентности, односно млади (јавност) треба да имају прилику да присуствују током седница.

3.2.2 Креирање годишњег програма

Један од првих корака у раду је имати план и договор о теми на којој ће се радити, односно створити и припремити годишњи програм рада. Стога, након оснивања, чланови ЛОС-а треба да разговарају и припреме програм за свој рад.

Годишњи програм је документ који садржи све идеје, предлоге и планове рада за период од 12 месеци у вези са текућом годином. Годишњи програм заснован је на стварним потребама младих у општини и требало би да садржи планове и тежње за решавањем проблема и потреба младих.

Годишњи програм треба да садржи приоритетне области и циљеве којима тежи Савет и његови чланови, а који су од интереса за младе и у делокругу активности општине. Сваки циљ програма рада ЛОС-а повезан је са активностима које ће обављати Савет, односно активности се извршавају ради испуњења циљева. (Прилог 10). Чланови ЛОС-а, пре финализације програма, треба да се консултују са Локалном скупштином младих и службеником/цом за младе, након чега се исти подноси Општинском већу на одобрење.

Потребно је узети у обзир да све предложене активности, мере или интервенције немају исти ефекат на све младе људе у општини. Приликом израде годишњег програма пожељно је сарађивати са координатором/координаторком за једнаке могућности у Општини, као и са члановима који су у комисији за једнаке могућности. Поред тога, требало би да се истражи и утврди да ли су активности које предлаже ЛОС родно неутралне или имају већи утицај на један или други пол. Ова кратка анализа осигураће да су предложене активности прецизно усмерене на циљне групе и да имају родну димензију. Поред тога, примена овог приступа обезбедиће успостављање родне равноправности али и инклузивности у предложеним мерама.

Локални омладински савет има обавезу да сваке године припреми годишњи програм рада. Препоручује се да се годишњи програм припреми најкасније до краја октобра сваке године, тако да има времена за подношење и усвајање на седници Општинског већа због рокова за такве поступке.

Општина такође располаже буџетом за младе, који се може искористити и за програм ЛОС-а. Овај буџет није у власништву ЛОС-а, већ су то финансијска средства која Општина обезбеђује и која ће директно плаћати за потребе ЛОС-а. Иако Општина сноси одговорност

за реализацију буџета, одговорност за покретање и организовање активности за које постоје финансијска средства имају чланови ЛОС-а, јер је то део годишњег програма рада.

Приликом припреме предлога буџета препоручујемо да се узме у обзир принцип родно одговорног буџетирања. У планирању активности и финансијских средстава, потребно је припремити процену у погледу родне равноправности и укључити родну перспективу на свим нивоима у процесе буџетирања, односно проценити да ли ће и како буџет и предложене активности утицати на различите потребе младића и девојака у Општини.

3.2.3 Организовање консултација са младима у Општини и информативних састанака

Улога чланова ЛОС-а је да представљају потребе младих пред Општином, али и да приближе рад Општине младима у месту у којем живе. Да би повећали поверење, отвореност и подршку, чланови ЛОС-а треба да редовно комуницирају и консултују се са младим људима.

Консултација са младима, може да се извршити на два начина:

Први начин је путем комуникације са Скупштином ЛОС-а; односно са његовим организацијама чланицама и делегатима. Ово тело је примарно за рад ЛОС-а, јер чланове ЛОС-а бира ово тело, а чланови имају мандат да представљају младе. Такође, у овом телу су окупљене разне организације (организације цивилног друштва, средњошколске заједнице, омладина политичких партија итд.); и преко тог тела имају приступ различитим идејама и потребама.

Други начин је кроз сусрете и консултације са другим младима (и омладинским организацијама) у Општини.

3.2.4 Консултације са Локалном скупштином младих

ЛОС би требало да одржи најмање два састанка са Локалном скупштином младих годишње. Скупштина треба да буде укључена, односно информисана у припреми годишњег програма рада и у презентацији годишњег извештаја. Ако постоје и друге теме за дискусију, може се одржати више састанака са Скупштином. Такође се препоручује да, када нема састанака, чланови буду обавештени слањем записника са седница или информацијама о важнијим активностима путем е-поште.

3.2.5 Консултације са младима

С обзиром на чињеницу да ЛОС ради за све младе, чланови ЛОС-а такође треба да обавештавају и консултују младе људе који нису чланови организација. То се може постићи путем јавних догађаја или консултација. Консултације се такође могу обавити електронским

путем или анкетом. Такве консултације треба да буду доступне свима, а млади да могу слободно да изразе своје потребе и проблеме.

За специфичније потребе, ЛОС може организовати састанке и са младим људима и са носиоцима одлука користећи методу „Структурног дијалога“[23] где о одређеном питању дају мишљења и млади и носиоци одлука или представници одговорних локалних или националних институција.

3.2.6 Присуство на седницама Општинског већа

Главна функција ЛОС-а је да буде глас младих у креирању политика и доношењу одлука у Општини. Чланови ЛОС-а имају право да учествују, предлажу тачке дневног реда на Општинском већу и да покрећу питања за младе из делокруга рада општина. Присуство седницама Општинског већа је обавезно за чланове ЛОС-а. Ово је једна од најважнијих улога и могућности Локалног омладинског савета – да захтеве младих пренесе Општинском већу и да се потруди да их преточи у стварне политике и решења.

Седнице општинских већа су јавне, али пошто је ЛОС орган Општине, учешће на седницама треба да буде организовано у координацији са службеником/цом за младе. Општина или општинска управа задужена за припрему седница Општинског већа дужна је да достави ЛОС-у примерак материјала за седницу Општинског већа, у складу са начином доставе члановима Општинског већа. Чак и ако на седницама Већа не постоје тачке у вези са младима, може се одредити члан/ица који/а ће присуствовати у циљу праћења тока расправе (као и у случају расправе о питањима која ће утицати на младе).

Чланови ЛОС-а, у координацији са службеником/цом за младе, могу сами покренути одређену тачку у вези са младима да би се ставила на дневни ред на седници Општинског већа.

3.2.7 Припрема предлога и иницијатива до градоначелника/це и/или председника/це Савета

Након што су чланови ЛОС-а идентификовали потребе младих и њихова мишљења и када се изгради став о томе шта се може учинити, требало би да то преточе у препоруку Општини о одређеној политици. Уосталом, главна улога ЛОС-а је да представља потребе младих људима који доносе одлуке у институцијама путем заступања.

Процес институционалног заступања може бити:

- **неформалан** кроз састанке и сусрете са градоначелником/цом, председником/цом Општинског већа, саветницима или општинском администрацијом,

23 „Структурни дијалог од А до Ш“ доступан је на македонском на: http://www.nms.org.mk/wp-content/uploads/2020/06/Strukturen-dijalog-od-A-do-Sh.pdf (приступљено у децембру 2020 г.)

- **формалан** кроз подношење писмених предлога и иницијатива упућених Општинском већу или градоначелнику-ци.

У зависности од врсте проблема, решења могу бити у надлежности градоначелника/це и администрације у Општини или Општинског већа. Због овако комплексног система рада Општине, неопходно је да ЛОС буде у сталном контакту са службеником/цом за младе и да подноси предлоге Општини. Потребно је узети у обзир различите изазове и потребе младића и девојака који ће се обратити Општини.

Препорука:

Са градоначелником/цом се може успоставити систем директнихе састанака са члановима Локалног омладинског савета. Градоначелник/ца треба да учествује у догађајима и спровођењу активности Локалног омладинског савета. На пример, када се донеси буџет Општине, ЛОС може да организује догађај заједно са градоначелником/цом где ће он или она објаснити финансије намењене младима у Општини.

3.2.8 Инклузивност у Локалном омладинском савету

Инклузивност или укљученост у ЛОС се манифестује кроз:

- Заступљеност различитих младих лица у саставу и руководећим структурама ЛОС-а;
- Идентификацију потреба младих особа које припадају различитим групама (на пример: особе са инвалидитетом, особе различите сексуалне оријентације, особе различитог социјалног статуса итд.);
- Представљање потреба ових младих људи пред општинама, односно њихово заступање пред креаторима политика;
- Предлагање решења, утицај и учешће у доношењу одлука које утичу на живот ових младих људи.

Да би се прецизније објаснило шта све наведено значи, у наставку је дат пример учешћа младих са инвалидитетом у политичком и друштвеном животу.

Иако у Републици Северној Македонији не постоји тачан регистар особа са инвалидитетом, ипак постоје млади у нашој земљи који имају неку врсту инвалидитета. Омладинске организације, организације за младе и сви други облици организовања младих, укључујући и ЛОС, морају да обезбеде услове за политичко учешће и активизам ових младих људи, без обзира на врсту њиховог инвалидитета. Да би млада особа са физичким/телесним инвалидитетом могла активно да учествује у раду ЛОС-а, просторије које користи ЛОС морају бити приступачне. Ако не постоји одговарајућа рампа, лифт, прилагођени тоалет и слично, ове особе ће аутоматски бити искључене из учешћа у раду ЛОС-а, без обзира што имају то право. Ако материјали, програми и документи нису доступни и у форматима који су разумљиви људима са сензорним инвалидитетом (са оштећеним слухом, видом итд.), они ће такође бити аутоматски искључени и неће моћи да допринесу раду ЛОС-а. Њихово искључивање, с друге стране, повлачи за собом немогућност сагледавања и разумевања проблема и потешкоћа са којима се суочавају ови млади људи, а самим тим и немогућност предлагања одговарајућих решења за побољшање квалитета живота.

Алати и мере за унапређење инклузивности учешћа младих су:

- Повећање свести чланова и представника ЛОС-а о важности концепата и начина за постизање инклузије кроз кампање и специјализоване обуке;
- Борба против дискриминације, а посебно против говора мржње усмереног на младе због неких њихових карактеристика;
- Анализа и идентификација различитих аспеката, препрека и потреба које произлазе из посебних карактеристика одређене групе младих;
- Примена такозваних афирмативних или подстицајних мера усмерених на уклањање препрека које у пракси спречавају омладинско учешће одређене особе или групе. Пример афирмативне мере је увођење квоте за заступљеност одређене групе у ЛОС-у (жене, особе са инвалидитетом, одређене етничке групе итд.), за коју је утврђено да је најчешће недовољно заступљена и самим тим њен глас се не чује;
- Наравно, чак и таква подстицајна или афирмативна мера не гарантује једнакост, па би ЛОС увек требало да редовно прегледава и процењује своје резултате у односу на различите групе младих и да предлаже мере за побољшање;
- Да би се извршиле било какве анализе или процене, неопходно је имати одговарајуће статистике, па је зато неопходно да ЛОС врши утицај у општинама, у оквиру својих могућности, да води одговарајуће подељене статистике (по полу, роду, инвалидитету, социјалном статусу итд.) за све активности које врше општине;
- Интеграција политика и мера за инклузију у стратешке и акционе планове ЛОС-а и обезбеђивање адекватног буџета за њихово спровођење;
- Размена добрих пракси у региону и земљама Европске Уније.

Сви ови алати и мере допринеће стварању сигурног окружења које је предуслов за инклузивно учешће младих. Само у сигурном окружењу свака млада особа ће слободно изразити своје ставове, ангажовати се и остварити свој пуни потенцијал.

3.2.9 Годишњи извештај

Да би могао да ради одговорно, ЛОС треба да обавештава чланове своје Локалне скупштине младих, општине и младе у општини. ЛОС је дужан да припрема годишње извештаје о свом раду, које подноси својој скупштини, Општинском већу, а након њиховог усвајања објављује их јавно. У изради извештаја, чланови ЛОС-а могу затражити помоћ од службеника/це за младе.

Извештај треба да информише шта и како је ЛОС радио у последњих годину дана, за шта је одржавао састанке и колико сусрета укупно, о којим питањима је разговарао и које је одлуке донео. Важно је да информише која питања младих је ЛОС заступао у протеклих годину дана, на који начин (састанци са институцијама, поднети предлози политика, присуство на седницама Савета) и која су постигнућа. Ако је дошло до промена у омладинским политикама (нпр. прихваћен је захтев за бољим осветљењем јавних површина, за нову бициклистичку стазу или чешћи превоз до школа), ово би требало навести као успех или позитивну промену.

Након припреме извештаја, требало би организовати презентацију пред Локалном скупштином младих. Након што ЛСМ затвори извештај, он се подноси и представља Општинском већу. Усвојени годишњи извештај објављује се у електронској верзији на веб страници Општине.

3.2.10 Истек мандата и процес примопредаје старог чланства новом чланству

Након истека мандата једног ЛОС-а и након избора новог чланства, треба да се изврши примопредаја посла. Овај процес је изузетно важан и за старо и за ново чланство, јер ће се тако обезбедити функционалност ЛОС-а и институционална меморија.

Примопредаја посла требало би да се обави одмах након избора новог чланства. Овај процес подразумева упознавање старог са новим чланством, као и подношење докумената[24] које је припремио ЛОС, канцеларијског и техничког материјала и/или опреме на располагању ЛОС-у, као и све корисне информације о раду ЛОС-а током његовог мандата. Пожељно је да службеник/ца за младе буде укључен/а у овај процес, као и да припреми формални записник за предате материјале и документе.

24 Чести документи које треба предати: Пословник о раду ЛОС-а, годишњи програми, листа извршених активности, записници, извештаји, листа са контактима чланова ЛОС-а, листа са контактима релевантних актера (организације за младе, омладинске организације, националне кровне организације, волонтери, омладински радници, представници међународних организација)

3.2.11 Самоевалуација: Да ли је Локални омладински савет успешан?

Самоевалуација представља значајан и континуиран процес праћења и оцењивања квалитета рада, утицаја на друштво и нивоа постизања циљева. Овај процес ће помоћи члановима ЛОС-а да се осврну на свој рад, односно шта су постигли активностима, да размисле о томе шта могу као чланови ЛОС-а учинити боље за младе у Општини. Да би се закључило да локални омладински савет успешно функционише, неопходно је испунити одређене критеријуме.

Следећа табела служи као модел за процену ефикасности, успеха и утицаја ЛОС-а.

Основни критеријуми за процену активности Локалног омладинског савета	***У зависности од тога да ли је испуњен или не, изаберите на скали од 1 до 5, где за 1 циљ или активност уопште нису постигнути, а 5 да је циљ или активност у потпуности остварен.*** ***Потребно је навести примере као доказ за сваки потврдан одговор!***
ЛОС има чланове који су активни, који су изабрани од омладинских облика организовања	
Млади из заједнице препознају ЛОС, идентификовао је потребе и изазове са којима се суочавају	
Чланови Локалног омладинског савета дају мишљења, предлоге или препоруке запосленима у Општини, одборницима или градоначелнику/ци	
ЛОС има редовне састанке и седнице, и припрема записнике са њих	
ЛОС има своје документе који регулишу и усмеравају његов рад и поштује их и примењује (нпр. Пословник о раду ЛОС-а, годишњи програм рада итд.)	
ЛОС одржава комуникацију са службеником/цом за младе из Општине	
ЛОС комуницира/сарађује са другим локалним омладинским саветима и размењује добре праксе	
ЛОС промовише свеобухватно омладинско учешће, инклузију и међукултурну сарадњу	
Кроз рад ЛОС-а постигнуте су промене за младе у локалној заједници	
Узимају се у обзир предлози ЛОС-а Општини (Општинском већу, градоначелнику/ци, запосленима у Општини и другим институцијама)	
ЛОС је постигао нешто што је побољшало живот младих у њиховој Општини	
ЛОС је постигао да Општина промени постојеће или створи нове приступе младима у Општини	

ЛОС саветује и охрабрује младе људе из Општине да му се обрате и преноси њихова мишљења и потребе Општини	
ЛОС захтева одговорност и процењује ефикасност лидера ЛОС-а, њихове активности и посвећености положају	
ЛОС доноси одлуке независно и на њега не утичу општина или друге спољне структуре	

Приликом самоевалуације важно је да сваки одговор буде поткрепљен специфичним, конкретним примерима, како би процес био оправдан и легитиман. Треба редовно да се врши самоевалуација, укључујући разне заинтересоване стране које су део Локалног омладинског савета.

3.3 Јавност рада локалних омладинских савета

Бити члан ЛОС-а у једној Општини представља част, али и обавезу према младим људима у Општини. Сам положај члана не значи да ауторитет и подршку добијају сви млади људи, већ напротив, чланство у ЛОС-у треба да докаже младима за шта се залаже и како се то ради. Да би стекли поверење, подршку и ауторитет, чланови ЛОС-а морају бити у сталној комуникацији са свим утицајним заинтересованим странама – и младима и институцијама. То значи да је неопходно промовисати улогу ЛОС-а младима, али и локалним институцијама.

Рад ЛОС-а треба да буде видљив јавности и свакој заинтересованој младој особи, посебно зато што је ЛОС јавно и представничко тело које представља и заступа интересе свих. Стога је важно да ЛОС буде транспарентан и одговоран према јавности и према младима у општинама, где односи с јавношћу имају посебну улогу.

Део најзначајнијих информација за јавност у односу на Локални омладински савет су:

- Шта је посао ЛОС-а? Која су његова најновија достигнућа и на шта се фокусира у свом раду за младе?
- Ко га чини, ко су чланови и њихове улоге?
- Колико траје мандат Локалног омладинског савета?
- Да ли савет има свој програм, буџет и извештаје и како их наћи?
- На који начин и преко којих канала можете ступити у контакт са ЛОС-ом?

Одговори на сва ова питања требали би да буду лако доступни, а у наставку су наведене одређене смернице како то учинити.

3.3.1 Дефиниција и циљеви односа с јавношћу

Односи с јавношћу обезбеђују комуникацију ЛОС-а са јавношћу путем различитих комуникационих канала и алата који су на располагању. Односи с јавношћу су плански и

континуирани процес информисања и комуницирања путем различитих алата. Да би се утврдило који је алат погодан за комуникацију, неопходно је утврдити сврху комуникације, поруку која треба да се пренесе и јавност која треба да се обвести. Алати могу бити: веб странице, извештаји, саопштења, интервјуи, јавни догађаји, употреба дигиталних друштвених мрежа, организовање консултантских и информативних догађаја итд.

За ЛОС, најчешће заинтересоване стране су: млади из Општине, Општина са својим запосленима и разна тела као што су Општинско веће и градоначелник/ца, медији, локално становништво итд.

Млади у Општини, без обзира да ли су чланови Савета или не, кључна су група за коју постоји сам ЛОС. Стога је важно одржавати квалитетну комуникацију са младима као примарна циљна група Савета.

У наставку су разрађени неки потенцијални облици преко којих се комуникација може лако и ефикасно одржавати и укључити младе.

Приликом осмишљавања и управљања комуникацијама, посебно је важно да оне буду доступне свим младим људима. То значи:

- Комуникације ЛОС-а биће доступне на језицима који се користе у Општини;
- Комуникације ће бити доступне младим особама са инвалидитетом (кроз израду аудио материјала, употребу титлова (превода) видео записа, обезбеђивање тумачења на знаковном језику, употребу докумената у формату приступачном читачима звука итд.);
- Комуникација са Општином ради обезбеђивања приступачности веб странице и просторија Савета;
- Приликом организовања догађаја потребно је узети у обзир приступачност локација за све младе људе. Најбоље смернице о томе како учинити ЛОС приступачним младим особама са инвалидитетом могу се добити од организација које раде у овој области, као укључивањем и консултовањем младих са инвалидитетом.

3.3.2 Онлајн присуство

Локални омладински савет Општине мора имати онлајн присуство које се може користити за:

1. **Консултације:** Комуникација преко е-поште, онлајн упитника или анкета како би се прикупила мишљења младих;
2. **Одговорност:** Објављивање програма рада и извештаја за младе како би се лакше информисали о раду Савета;
3. **Информисање:** Редовно одржавање, односно ажурирање веб странице Локалног омладинског савета и Фејсбук/Инстаграм страница, слање месечних чланака;
4. **Контакт:** Листе са е-адресама, Фејсбук-групе, Zoom, Messenger, Viber, WhatsApp су алати којима се може комуницирати са младима.

3.3.3 Јавни догађаји

Локални омладински савет Општине може да организује различите врсте јавних догађаја за потребе младих и за потребе самог Локалног савета младих, као што су: јавне дебате и дискусије; консултативни састанци; округли столови; друге заједничке акције и консултације са младима.

Пре почетка организације догађаја, требало би утврдити шта је циљ – да ли је кроз тај догађај циљ чути мишљења младих, консултовати ставове или представити рад ЛОС-а. Догађаје потребно је организовати у сарадњи са Општином. Оне треба да се информишу о догађајима, да одступе простор, да имају свог учесника или да дају своје препоруке за одржавање догађаја. Догађаје могу организовати и друге заинтересоване стране (попут Општине, омладинских организација, школа итд.), где ће ЛОС имати свог представника. У тим случајевима, представник ЛОС-а треба да врши координацију са члановима ЛОС-а и Општином у вези учешћа.

3.3.4 Друштвени медији и веб-алати за комуникацију

Онлајн присуство ЛОС-а је од посебног значаја јер се тамо налази кључна јавност која утиче на младе људе. Није важно само бити присутан на мрежи, већ и редовно информисати о активностима ЛОС-а и одржавати редовне комуникације са младима. Сваки локални омладински савет мора имати податке на веб страници Општине.

– Подстраница ЛОС-а у оквиру веб-странице Општине

На веб страници локалне самоуправе треба да се створи одељак или подстраница за ЛОС како би сви могли организовано да приступе и сазнају информације. На њој би требало да буду доступни следећи подаци:

- контакт-информације ЛОС-а (телефонски број, адреса и е-адреса),
- информације о саставу и члановима ЛОС-а, њихове е-адресе и бројеви телефона,
- извештаји о раду ЛОС-а за последње године, важнији документи савета (Пословник, Програм рада).

– Фејсбук-страница

Фејсбук је важан елемент онлајн присуства када је у питању данашња комуникација са младима и јавношћу. Ако ЛОС одлучи да има своју званичну Фејсбук страницу, требало би да обавести Општину о томе. Страница треба редовно да се одржава објавама о активностима, користи за консултације и редовно и професионално да се одговара на поруке које стижу у пријемно сандуче странице.

– Електронска адреса

Локални омладински савет треба да има своју адресу е-поште, која ће бити јавно истакнута на његовој веб страници и другим страницама друштвених мрежа. Адресу као канал за комуникацију са младима потребно је редовно проверавати, као и редовно одговарати на поруке које на њу стижу. Чланство такође треба да буде упознато са садржајем порука које стижу на ту адресу е-поште.

4. КОРИШЋЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Закон о омладинском учешћу и омладинским политикама („Сл. гласник РСМ“, бр. 10/2020)
2. Закон о једнаким могућностима жена и мушкараца („Сл. гласник РСМ“, бр. 6/2012; 166/2014)
3. Агенција за младе и спорт, Национална стратегија за младе (2016. – 2025.)
4. Министарство рада и социјалне политике, Стратегија за родну равноправност (2013.-2020.)
5. Уједињене нације, Конвенција о правима детета (Њујорк, 1989.)
6. Партнерство између Европске комисије и Савета Европе у области омладине, „Основе омладинске политике“, 2019
7. Савет Европе, „Реците своје мишљење – Приручник о ревидираној Европској повељи о учешћу младих у локалном и регионалном животу“, 2015
8. Коалиција омладинских организација СЕГА, „Приручник за креирање локалних стратегија за младе“, 2010
9. Фондација – Предузетнички сервис за младе, „Приручник за омладинске политике, учешће и заступање“, 2018
10. Европска Унија, Стратегија ЕУ за младе (2019. – 2027.)
11. Европски форум младих, „Приручник о стандардима квалитета омладинске политике“, 2016
12. Европски форум младих, „Политичка студија о правима младих”, 2012

5. ПРИЛОЗИ

Прилози за Општину

Прилог 1 – Кораци за формирање Локалног омладинског савета

*Детаљно објашњење корака је доступно у делу 2.3 на страници 27

1. **Статутарна одлука Општинског већа за измену и / или допуну Статута Општине** – Формирање посебног тела у општини: Локални омладински савет.
2. Општина расписује **Позив за формирање Иницијативног одбора (ИО)**.
3. **Позив за чланство у конститутивној Локалној скупштини младих** - Иницијативни одбор преко Општине расписује Јавни позив за чланство у Локалној скупштини младих.
4. **Конститутивна седница Локалне скупштине младих**.
5. **Позив за избор чланова Локалног омладинског савета**.
6. Изабране чланове Локалног омладинског савета **верификује Општинско веће** након што прими одлуку о избору чланова од Скупштине младих Општине.
7. Након верификације, на првом састанку Локалног омладинског савета, **бирају се председник/ца и заменик председника/це Савета** и заједно са члановима усваја се **Пословник о раду**.

Прилог 2 – Одлука Општине ХХХ о изменама и допунама Статута Општине ХХХ

На основу члана ХХХ Статута Општине ХХХ („Службени гласник Општине ХХХ"), на основу члана 21. и члана 36. став 1. тачка 1. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РСМ" бр. 05/2002), члана 16. Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама, Општинско веће ХХХ на седници одржаној ХУ.ХУ.2021. године, усвојило је:

ОДЛУКУ

о приступању изменама и допунама Статута Општине ХХХ

Члан 1.

Овом Одлуком уводе се измене и допуне Статута Општине ХХХ.

Члан 2.

Предложене промене градоначелник Општине ХХХ поднеће Статутарно-правној комисији Општинског већа ХХХ на разматрање и усвајање.

Члан 3.

Одлука ступа на снагу осмог дана од објављивања у „Службеном гласнику Општине ХХХ".

Образложење

У Статуту Општине ХХХ, у поглављу III ОРГАНИЗАЦИЈА И РАД ОРГАНА ОПШТИНЕ

Након члана ХХ додају се нови чланови који гласе:

Члан ХХ-а.

ЛОКАЛНИ ОМЛАДИНСКИ САВЕТ

У Општини се формира Локални омладински савет као саветодавно тело Општине како би млади били активно укључени у јавни живот Општине.

Млади су становници Општине ХХХ, старости од 15 до 29 година према Закону о омладинском учешћу и омладинским политикама.

Млади из става 1. ове Одлуке могу бити изабрани за председника/цу и заменика председника/це Локалног омладинског савета Општине ХХХ, само ако имају пребивалиште у Општини ХХХ.

Члан ХХ-б.

Одлуку о оснивању Локалног омладинског савета доноси Општинско веће на основу позитивних законских прописа.

Члан XX-в.

ДЕЛОКРУГ ПОСЛОВА

У оквиру свог делокруга послова Локални омладински савет:

- предлаже тачке дневног реда Општинског већа које утичу на младе;
- покреће питања за младе из делокруга рада Општине;
- иницира, учествује и даје повратне информације о процесу локалне омладинске стратегије и другим политикама;
- доставља информације Општини о питањима везаним за младе и
- обавља и друге саветодавне и заступничке активности у складу са ЗОУОП-ом.

Члан XX-г.

Општина расписује Позив за формирање Иницијативног одбора (ИО) у складу са чланом 17 Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама. Чланови ИО могу бити омладинске организације, организације за младе, политичке омладине, ученичке и студентске организације и други облици омладинских удружења која раде и функционишу на територији Општине и желе да учествују у оснивању ЛОС-а. У позиву се напомиње да се Иницијативни одбор образује само једном за одржавање конститутивне Локалне скупштине младих, има највише 5 чланова и након успешног сазивања Скупштине распушта се, односно престаје мандат ИО.

Иницијативни одбор преко Општине објављује јавни позив за чланство у Локалној скупштини младих. Јавни позив јасно показује начин пријаве, критеријуме које је потребно испунити за пријаву, као и рок за пријаву. Позив би требало да буде објављен на веб страници Општине и доступан свим младим људима, а достављен до више јавних места, на друштвеним мрежама Општине, до медија и до заинтересованих страна (облици организовања младих).

Облици организовања и удруживања који могу учествовати у Скупштини не морају бити регистровани у Општини, али морају имати активности на територији Општине. Делегат и заменик делегата морају бити становници Општине и старости од 15 до 29 година.

Иницијативни одбор покреће и заседа конститутивном седницом Локалне скупштине младих заједно са одговорном особом Општине.

Из редова Локалне скупштине младих бира се и гласа за трочлану комисију, која је састављена од младих људи, која је одговорна за надгледање целокупног процеса избора чланова Локалног савета младих. На конститутивној седници Локалне скупштине младих, председавајући/а се бира тајним гласањем. Сваки члан Скупштине младих може бити номинован за председавајућег/у или ако је номинован и подржан од најмање 3 члана Скупштине младих. Мандат чланова Скупштине младих, укључујући председавајућег/у, траје две године са правом на још један избор.

На конститутивној седници, Локална скупштина младих доноси одлуку о формирању комисије која би до следеће седнице Скупштине младих Општине требало да припреми Пословник о раду Скупштине.

Прву седницу Локалне скупштине младих (непосредно након конститутивне седнице) сазива већ изабрани председавајући/а Скупштине. На седници се усваја Пословник о раду који је припремила и предложила комисија и усваја се Одлука о расписивању Јавног позива за формирање Локалног омладинског савета Општине, са критеријумима у складу са Законом о омладинском учешћу и омладинским политикама. Јавни позив објављује се на веб страници Општине, у локалним медијима и на другим јавним местима/ друштвеним мрежама све у циљу информисања што већег броја младих у Општини. Позив треба да траје најмање 10 дана од дана објављивања.

Након поднетих пријава кандидата за чланове Локалног омладинског савета, надлежно лице, односно службеник за младе доставља документацију свих пријављених председавајућем/ој и Скупштини и они сазивају нову седницу Скупштине. Делегати Скупштине и млади који су се пријавили за чланове Локалног омладинског савета и испуњавају критеријуме позива се позивају на седницу Локалне скупштине младих.

Трочлана верификациона комисија Локалне скупштине младих (формирана током конститутивне седнице) прати процес избора чланова Омладинског савета Општине и треба да потврди мандате делегата.

Кандидати за чланове Локалног омладинског савета имају право на кратку презентацију свог програма пред члановима Скупштине, након чега следи поступак гласања. Локална скупштина младих бира чланове Локалног омладинског савета путем непосредних избора тајним гласањем на којем делегати из Локалне скупштине младих имају право гласа. Изабрани чланови Локалног омладинског савета су они чланови који су освојили највише гласова присутних делегата, водећи рачуна о уравнотеженој заступљености оба пола.

Број чланова Локалног омладинског савета је непаран и не прелази више од једне трећине броја чланова Општинског већа. Чланови Локалног омладинског савета имају мандат од две године са правом на још један избор.

Кандидате за чланове Локалног омладинског савета предлажу: организације цивилног друштва и омладинска удружења, савети школских заједница, студентски савети и други облици омладинских организација.

На основу писаних предлога предлагача, на предлог Комисије за мандатна питања, изборе и именовања, Општинско веће XXX бира и разрешава Локални омладински савет на основу одлуке Локалне скупштине младих. Локални омладински савет бира председника/цу и заменика председника/це од својих чланова, у складу са Пословником о раду Локалног омладинског савета.

Члан XX-д.

Општинско веће може разрешити члана Локалног омладинског савета пре истека мандата из следећих разлога:

- На лични захтев члана ЛОС-а,
- Ако неоправдано одсуствује са седница Омладинских савета.

Члан XX-ђ.

Локални омладински савет одржава редовне седнице по потреби, али најмање једном месечно. Седнице сазива и њима председава председник/ца Локалног омладинског савета. Председник/ца Савета је дужан/на да сазове ванредну седницу Омладинског савета на предлог најмање 1/3 чланова ЛОС-а.

Локални омладински савет доноси одлуке већином гласова ако је седници присутна већина од укупно изабраних чланова ЛОС-а.

Начин рада Локалног омладинског савета ближе је утврђен Пословником о раду.

Локални омладински савет може да формира стална и привремена радна тела за уже кругове деловања, за појединачне групе младих или за проблеме који забрињавају младе.

Члан XX-е.

Локални омладински савет усваја програм рада ЛОС-а и доставља га Општинском већу за сваку календарску годину.

Програм рада усваја Локални омладински савет већином гласова свих чланова ЛОС-а. Програм се усваја и подноси на одобрење Општинском већу XXX најкасније до 31. октобра текуће године, за наредну годину.

СРЕДСТВА ЗА РАД ОМЛАДИНСКОГ САВЕТА

Општина XXX обезбеђује финансијска средства за рад Локалног омладинског савета и простор за одржавање седница Омладинског савета у Општини XXX.

Из буџета Општине годишње се издвајају средства у износу од најмање 0,1%, која укључују ресурсе за рад ЛОС-а у складу са усвојеним годишњим програмом.

Чланови Локалног омладинског савета не добијају накнаду за свој рад.

Стручне и административне послове за потребе Локалног омладинског савета обавља администрација у Општини XXX, односно именује службеника/цу за младе у складу са Законом о омладинском учешћу и омладинским политикама.

Прилог 3 – Јавни позив за формирање Иницијативног одбора

ЈАВНИ ПОЗИВ ЗА ФОРМИРАЊЕ ИНИЦИЈАТИВНОГ ОДБОРА

Општина расписује Јавни позив за формирање Иницијативног одбора (ИО) у складу са чланом 17 Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама.

Иницијативни одбор је неформална група која има за циљ да консултује младе људе и да заступа њихове интересе у креирању Савета. Број чланова Иницијативног одбора је пет и искључиво ти чланови имају улогу да формирају Локалну скупштину младих. Трајање ИО је краткорочно и завршава се сазивањем прве Локалне скупштине младих. За њихов избор задужена је Општина, а њен рад координира и помаже службеник/ца за младе у Општини.

Улога и задаци Иницијативног одбора:

- Подршка Општини у стварању или ревизији аката и одлука којима се уређује формирање и рад ЛОС-а,
- Расписивање позива за Конститутивну локалну скупштину младих у складу са Статутом Општине по принципу јавности и транспарентности,
- Сарадња са Општином у организовању и одржавању Конститутивне локалне скупштине младих.

Чланови ИО могу бити омладинске организације, организације за младе, политичке омладине, ученичке и студентске организације и други облици омладинских удружења која делују и функционишу на територији Општине и желе да учествују у оснивању Савета.

Обавезна документа:

- Портфељ организације/групе/удружења,
- Годишњи програм рада,
- Извештај о активностима младих у претходној години,
- Писмо о номинацији за члана Иницијативног одбора и контакт информације,
- Кратко мотивацијско писмо номинованог члана и кратка биографија.

Начин пријављивања:
Е-пошта:
Адреса:
Рок за пријаву:

Прилог 4 – Јавни позив за Локалну скупштину младих

ЈАВНИ ПОЗИВ ЗА ЛОКАЛНУ СКУПШТИНУ МЛАДИХ

Иницијативни одбор за формирање Локалног омладинског савета у Општини XXX објављује јавни позив за чланство у Локалној скупштини младих.

Позив је отворен за све омладинске организације, организације за младе, политичку омладину, ученичке и студентске организације и друге облике омладинских удружења који ће испунити следеће критеријуме:

- Да имају активности на територији Општине XXX;
- Да су основани и активни најмање годину дана пре отварања овог позива;
- Делегат/ица и заменик делегата/ице да су становници Општине XXX и узраста од 15 до 29 година.

Пријава: Све заинтересоване организације које испуњавају критеријуме треба да доставе следеће документе путем е-поште: xxxxxxxxx и предају их у архиву Општине XXX, ул. XXX са назнаком Пријава за чланство у Скупштини Омладинског савета.

Обавезна документа:

1. Портфељ за рад организације.
2. Мотивацијско писмо за учешће у Локалној скупштини младих, али не више од 1 странице.
3. Годишњи извештај о раду у претходној години којим се потврђује да је организација била активна претходне године са активностима које су извршене за или од стране младих у Општини XXX.
4. Номинација делегата/ице и заменика делегата/ица со детаљима за контакт са представницима.

Рок за пријаву је од _____ (датум) до _____ (датум).

Пријаве ће разгледати Иницијативни одбор за формирање Локалне скупштине младих ради избора Локалног омладинског савета у Општини XXX.

За више информација о позиву можете се обратити следећим контактима: (контакт: адреса е-поште или број телефона).

Прилози за Локални омладински савет

Прилог 5 – Пословник Локалне скупштине младих

ПОСЛОВНИК О РАДУ ЛОКАЛНЕ СКУПШТИНЕ МЛАДИХ

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим Пословником се уређује начин рада и одлучивања у Локалној скупштини младих у Општини XXX (у даљем тексту: ЛСМ Општине XXX)

Члан 2.

Рад Локалне скупштине младих је јаван и у њему учествују све врсте организација, у складу са Законом о омладинском учешћу и омладинским политикама које су се пријавиле на Јавни позив за учешће у ЛСМ Општине XXX.

На Скупштини присуствују пријављени облици организације са својим делегатима.

Представници Општине такође присуствују на Скупштини.

КОНСТИТУТИВНА СЕДНИЦА ЛОКАЛНЕ СКУПШТИНЕ МЛАДИХ

Члан 3.

На конститутивној седници Локалне скупштине младих Општине XXX, председавајући/а се бира тајним гласањем. Сваки члан Скупштине младих може бити кандидат за председавајућег/у или ако су предложени и подржани од најмање 3 члана Скупштине младих.

Мандат чланова Локалне скупштине младих, укључујући и председавајућег/у, траје две године са правом на још један избор.

Председавајући/а је главни заступник и представник Локалне скупштине младих. Председавајући/а руководи и председава Локалном скупштином младих, представља је пред органима Општине, прати упутства чланова Скупштине у свом раду.

Чланови (делегати и делегаткиње) раде на спровођењу активности ЛСМ-а, учествују у припреми докумената и у другим активностима.

ПРАВА И ДУЖНОСТИ ДЕЛЕГАТА

Члан 4.

Делегат има право и дужност да присуствује ЛСМ и да учествује у раду и доношењу одлука.

Делегат који је спречен да присуствује Скупштини дужан је да обавести председавајућег/у до почетка седнице ЛСМ.

О присуству делегата води се евиденцијски лист који је отворен током одржавања седнице.

Пре утврђивања дневног реда, усваја се записник са претходне седнице Скупштине.

Делегати могу давати примедбе на записник и тражити да се у њему изврше одговарајуће измене и допуне.

Председавајући/а Скупштине констатује је да је усвојен записник на који нису дате примедбе, односно записник у коме су извршене измене и допуне.

РАДНА ТЕЛА СКУПШТИНЕ

Члан 5.

Након утврђивања кворума на предлог председавајућег/е, Скупштина бира:

- Комисију за верификацију – састоји се од три члана делегата, од којих је један/једна председник/ца комисије;
- Записничар и два оверивача записника; и
- Друга радна тела која Скупштина одлучи да су потребна.

ОДЛУЧИВАЊЕ

Члан 6.

Скупштина ће радити и пуноважно ће одлучивати ако је присутно 50% плус један од укупног броја чланова Скупштине.

Председник/ца комисије за верификацију прозива делегате да потврди њихово присуство и констатује њихов број.

Одлуке се доносе већином гласова присутних делегата. Одлуке се доносе простом већином.

Сваки делегат има право на један глас.

Члан 7.

О свим одлукама гласа се јавно, осим о избору чланова Локалног омладинског савета.

Изабрани се они кандидати који имају највећи број гласова само под условом да укупан број гласова свих кандидата износи више од половине укупног броја чланова присутних на Скупштини. Јавно гласање врши се коришћењем техничких средстава. Делегату се издаје гласачки листић.

Скупштина може одлучити да се тајним гласањем гласа на предлог председавајућег/е или на предлог једног/једне делегата/ице о чијем ће захтеву гласати Скупштина.

Тајно гласање врши се гласачким листићима. Гласачки листићи морају бити исте величине. Имена и презимена кандидата сортирају се појединачно на гласачком листићу, према азбучном реду њихових презимена.

Председавајући/а је дужан/на током гласања да обезбеди услове за спровођење тајног гласања.

Гласачки листић из којег се не може са сигурношћу утврдити за ког кандидата је делегат/ица гласао/ла сматра се неважећим.

Члан 8.

Сваки кандидат номинован за било коју функцију има право кратко да се представи делегатима/кињама.

Члан 9.

Након потврђеног избора, комисија за верификацију Локалне скупштине младих припрема извештај/записник са списком изабраних чланова који усваја Локална скупштина младих и подноси га Општинском већу на верификацију њихових мандата.

Члан 10.

Скупштина може опозвати сваког изабраног члана Локалног омладинског савета, на предлог делегата/ица Скупштине и након спровођења акта гласања о поверењу.

Скупштина може опозвати једног члана или колективно опозвати све чланове Локалног омладинског савета.

О таквој иницијативи Скупштина одлучује већином која је прописана Пословником.

ЗАПИСНИК

Члан 11.

Локална скупштина младих води записник о раду седнице.

Записник садржи основне податке о раду седнице, имена присутних, предлоге, ставове радног тела, резултате сваког поднетог гласања и закључке усвојене у вези са питањима на дневном реду.

Председавајући ЛСМ-а, записничар и два оверивача записника потписују записник и одговорни су за његову веродостојност.

Чланови Локалног омладинског савета и службеник/ца за младе у Општини брину се о припреми записника и чувању оригинала записника са седница.

ОДЛАГАЊЕ СЕДНИЦЕ

Члан 12.

Због недостатка кворума, односно одсуства довољног броја чланова, заказана седница Скупштине се одлаже.

Седницу одлаже председавајући/а, који/а присутнима саопштава датум нове седнице и електронским путем подноси позиве одсутним члановима.

ПРЕКИД СЕДНИЦЕ

Члан 13.

Седница Скупштине се прекида када:

- током седнице број присутних чланова се смањи испод броја прописаног за одржавање седнице;
- седница због обима дневног реда не може се завршити истог дана;
- дошло је до озбиљног нарушавања реда седнице, а председавајући/а није у стању да успостави ред;
- због одмора учесника на седници, али не дуже од два сата; и
- у другим случајима.

ЗАКЉУЧИВАЊЕ СЕДНИЦЕ

Члан 14.

По завршетку расправе и одлучивања по свим тачкама дневног реда, председавајући/а саопштава да закључује седницу, односно објављује да је седница завршена.

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 15.

Овај пословник ступа на снагу од тренутка гласања у Скупштини.

Конститутивна седница, као и сва наредна заседања Скупштине најављују се најмање 10 дана пре одржавања седнице. У најави седнице такође се доставља радни материјал за Скупштину.

Прилог 6 – Одлука о избору чланова од стране Локалне скупштине младих за чланове Локалног омладинског савета

До: Име и презиме

Општинско веће XXX

ОДЛУКА

Локална скупштина младих, дана _____ године, одржала је састанак на којем су изабрани чланови Локалног омладинског савета Општине XXX.

На основу Одлуке са бројем ____ Општине XXX о формирању Локалног омладинског савета и у складу са чланом X Пословника о раду Локалне скупштине младих, Локална скупштина младих донела је следећу одлуку:

За чланове Локалног омладинског савета на период од две године, односно од _____-(датум) до _____ (датум) изабрани су:

1. Име и презиме, организација
2. Име и презиме, организација
3. Име и презиме, организација
4. Име и презиме, организација
5. Име и презиме, организација
6. Име и презиме, организација
7. Име и презиме, организација
8. Име и презиме, организација
9. Име и презиме, организација

Мандат чланова Локалног омладинског савета Општине XXX траје 2 године.

Ова одлука ступа на снагу на дан верификације чланова од стране Општинског већа XXX, (датум).

Датум и место

Председавајући/а Локалне скупштине младих
Име и презиме и потпис

Прилог 7 – Записници са првог радног састанка, као и са сваког наредног радног састанка Локалног омладинског савета

З А П И С Н И К

са састанка Локалног омладинског савета, одржаног _____ (датум) са почетком у _____ часова, у просторијама Општинског већа XXX

Присутни:

1. Име и презиме
2. Име и презиме
3. Име и презиме
4. Име и презиме
5. Име и презиме

Најстарији члан отворио је први састанак Локалног омладинског савета. На првом састанку Локалног омладинског савета констатован је број присутних, било је присутно укупно XX особа, а ИМЕ и ПРЕЗИМЕ изабран/а је за председника/цу Локалног омладинског савета. ИМЕ и ПРЕЗИМЕ изабран/а је за заменика председника/це.

На почетку се гласало за усвајање Записника са претходног састанка Локалног омладинског савета (у случају када се ради о другој седници и будућим седницама).

ГЛАСОВИ: ЗА – XX ПРОТИВ – XX УЗДРЖАНИ – XX

Констатовано је да је Записник усвојен.

Председник/ца је представио предложене тачке дневног реда састанка:

(Предложене тачке не морају бити потпуно исте, односно ако имате различите тачке за дискусију, убаците их уместо наведених у наставку. Ове тачке су дате само као пример.)

- Пословник о раду;
- Израда предлога за програм Локалног омладинског савета;
- Промоција Локалног омладинског савета младима из локалне средине;
- Заказивање следећег састанка...

Члан групе је додао још једну тачку дневног реда за начин комуникације са Општином.
Гласало се за предлог за допуну дневног реда тачком и предлог је усвојен свим гласовима за.

ГЛАСОВИ: ЗА – XX ПРОТИВ – XX УЗДРЖАНИ – XX

Констатовано је усвајање дневног реда за први састанак.

По ПРВОЈ тачки дневног одржана је расправа о предложеном пословнику о раду. Током дискусије разговарало се и дефинисане су одговорности председника/це и заменика/це. Након расправе усвојен је нацрт пословника.

ГЛАСОВИ: ЗА – XX ПРОТИВ – XX УЗДРЖАНИ – XX

Пример: По **ДРУГОЈ** тачки дневног реда разговарало се о потреби да се припреми програм рада. Одређује се датум целодневног састанка чланова заједно са координатором за планирање програма. Особа XX предлаже два начина за консултовање младих о стварању програма рада за следећу годину.

Пример: По **ТРЕЋОЈ** тачки дневног реда разговарало се о начинима промоције Локалног савета на интернету и директно путем локалних медија, о стварању логотипа и промотивних материјала.

Пример: По **ЧЕТВРТОЈ** тачки дневног реда договорено је састанак да се одржи ——(датум).

Дневни ред је исцрпљен.
Тиме је завршен први састанак Локалног омладинског савета.

Председник/ца Локалног омладинског савета
XXXX

Прилог 8 – Пословник Локалног омладинског савета

На основу Статута Општинског већа XXX („Службени гласник Општине XXX“ бр. X), као и Одлуке о оснивању Локалног омладинског савета, на основу Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама („Службени гласник Републике Северне Македоније“ бр. 10/2020), Локални омладински савет Општине XXX, на основу седнице одржане (датум) усвојио је следећи:

П О С Л О В Н И К
о
РАДУ ЛОКАЛНОГ ОМЛАДИНСКОГ САВЕТА Општине XXX

Члан 1.

Пословником се уређује припрема, начин рада и одлучивање Локалног омладинског савета Општине XXX (у даљем тексту: ЛОС општине XXX).

Члан 2.

Председник/ца ЛОС-а:

- Сазива седнице и председава њима;
- Потписује акте које доноси ЛОС и води рачуна о њиховом спровођењу;
- Обезбеђује и усмерава рад и деловање ЛОС-а у складу са Статутом/ Одлуком о формирању/ Пословником;
- Преузима мере за спровођење закључака ЛОС-а;
- Води рачуна о извршавању Програма и планова рада ЛОС-а;
- Одлучује о одржавању састанака, саветовања у вези разгледања питања у надлежности ЛОС-а.

Члан 3.

Председника/цу ЛОС-а замењује заменик председника/це ЛОС-а.

Члан 4.

Чланови ЛОС-а имају право и дужност да:

- Присуствују седницама ЛОС-а;
- Предлажу одређена питања у надлежности рада ЛОС-а;
- Учествују у одлучивању и дају иницијативе за рад Савета;
- Буду у току и учествују у припреми материјала које усваја ЛОС;
- Учествују у раду комисија.

Сваки члан има право да захтева од Локалне скупштине младих и од ЛОС-а да заузму став о питању значајном за спровођење активности и политика ЛОС-а.

Члан 5.

Члан ЛОС-а који је из оправданих разлога спречен да присуствује седници, дужан је о томе благовремено да обавести председника/цу. Ако је члан дуго времена спречен да присуствује седницама, дужан је да о томе обавести председника/цу и да затражи посебно одобрење, о чему ће ЛОС одлучити одвојено у складу са Статутом и Одлуком о оснивању ЛОС-а.

Члан 6.

Члан ЛОС-а је одговоран за заступање и спровођење ставова ЛОС-а и дужан је да обавештава чланове ЛОС-а (председника/цу, заменика председника/це) о извршењу свих послова који су му поверени.

Члан 7.

ЛОС по правилу одржава седницу најмање једном месечно. Изузетно, због хитности поступања око одређених активности, председника/ца може одлучити да се седница одржи у краћем временском периоду.

Члан 8.

О току рада Локалног омладинског савета води се записник. Записник садржи основне податке о раду седнице, а посебно закључке, одлуке и решења донета на седници поводом разматрања питања на дневном реду. Записник се доставља члановима ЛОС-а уз позив за следећу седницу. На крају Записника налазе се изјаве сваког од чланова Комисије којима потврђују резултати гласања, односно Записник потписују сви чланови који су гласали.

Члан 9.

Записник се усваја на почетку следеће седнице. Приликом усвајања Записника, сваки члан ЛОС-а има право да стави примедбе на Записник. За примедбе које ће се усвојити, врши се исправка Записника.

Члан 10.

Измене и допуне овог пословника извршиће се на начин и у поступку према којем су усвојене.

Члан 11.

Овај пословник ступа на снагу даном доношења.

Датум и место

Председник/ца

Локалног омладинског савета Општине XXX

Прилог 9 – Одлука ЛОС-а о годишњем програму који се шаље Општинском већу на одобрење

На основу Закона о омладинском учешћу и омладинским политикама, као и на основу Одлуке о оснивању Локалног омладинског савета Општине XXX, Локални омладински савет Општине XXX предлаже

Годишњи програм за 20XX. годину

Годишњи програм усмерен је на постизање постављених циљева Локалног омладинског савета Општине XXX, као и на постизање приоритетних области дефинисаних Годишњим програмом Локалног омладинског савета.

Приоритетне области:

- Јачање омладинског учешћа у друштвеним процесима
- .....
- .....

(У зависности од приоритетних области Локалног омладинског савета, овај део дефинише активности и циљеве које бисте желели да постигнете у току године. Редови *се могу слободно додавати* у табелу према броју ваших циљева и активности.)

Приоритетна област	Активност	Очекивани резултат	Временски оквир	Врста ресурса
Циљ 1: Јачање омладинског учешћа у друштвеним процесима	**Активност 1:** Кампања за заступање омладинског учешћа у раду комисија релевантних за младе у Општини	**Резултат 1:** Већа заступљеност представника Локалног омладинског савета у општинским телима и активностима, **Резултат 2:** Заступљеност младих људи у разним комисијама релевантним за младе на нивоу општине	март – октобар	Храна, освежење, смештај, просторије
Циљ 1: Јачање омладинског учешћа у друштвеним процесима	**Активност 2:**	XX	XX	XXXX денара
Циљ 2:				XXXX денара
Циљ 3:				XXXX денара

Прилог 10 – Извештај о раду ЛОС-а

Место и датум

Број документа

Извештај о раду Локалног омладинског савета Општине XXX
20XX. година

Припремио:
Локални омладински савет Општине XXX

Увод:

Овај документ даје информације о спровођењу програма Локалног омладинског савета Општине XXX, за 20XX. годину.

Циљ 1: На пример – Јачање омладинског учешћа у друштвеним процесима

- **Листа спроведених активности:**
  - **Активност 1:**
    - Име активности
    - Опис и циљеви активности
    - Остварен резултат
    - Квантитативне информације (број учесника, број размена информација, број састанака, профил укључених заинтересованих страна...)
  - **Активност 2:**
    - Име активности
    - Опис и циљеви активности
    - Остварен резултат
    - Квантитативне информације (број учесника, број размена информација, број састанака, профил укључених заинтересованих страна...)
  - **Активност 3: .....**
- **Јаке стране у оквиру спровођења овог циља**
- **Слабе стране у оквиру спровођења овог циља**
- **Предлози за будуће активности**

Циљ 2: XXX

- **Листа спроведених активности:**
  - **Активност 1:**
    - Име активности
    - Опис и циљеви активности
    - Остварен резултат
    - Квантитативне информације (број учесника, број размена информација, број састанака, профил укључених заинтересованих страна...)
  - **Активност 2:**
    - Име активности
    - Опис и циљеви активности
    - Остварен резултат
    - Квантитативне информације (број учесника, број размена информација, број састанака, профил укључених заинтересованих страна...)
- **Јаке стране у оквиру спровођења овог циља**
- **Слабе стране у оквиру спровођења овог циља**
- **Предлози за будуће активности за наредни годишњи програм**

Прилози:

У прилозима можете додати неке додатне документе или резултате који су развијени у току године. На пример, ако сте развили одређену специфичну омладинску политику (на пример, локалну стратегију за младе), можете је додати у делу са прилозима.

Прилог 11 – Позив ЛОС-а до чланова ЛОС-а и до јавности

Локални омладински савет Општине XXX

Предмет: Позив

На основу члана XX и члана XXX Статута Општинског већа XXX („Службени гласник Општине XXX“ бр. X), као и Пословника о раду Локалног омладинског савета, председник/ца Локалног омладинског савета Општине XXX заказује седницу за дан _____ са почетком у _____ часова, у згради/просторијама _____.

За седницу се предлаже следећи **дневни ред:**

1. Усвајање записника са седнице број _____ Локалног омладинског савета Општине XXX
2.
3.
4.
5.

Напомена: Ова седница Локалног омладинског савета Општине XXX је отвореног типа. Свако ко намерава да учествује на овој седници као посматрач, треба да пријави своје учешће најкасније до почетка седнице.

ПРЕДСЕДНИК/ЦА
Локалног омладинског савета
Општине XXX

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

352.075-053.6(035)
352.077-053.6(035)

ПРИРУЧНИК за локалне омладинске савете / [аутори/ке Јасмина Тодоровска-Митева ... [и др.] ; сарадник/ца: Мирије Сулмати и Горан Таневски]. - Скопје : Агенција за младе и спорт : Мисија на ОЕБС у Скопљу, 2021. - 79 стр. : табели ; 21 см

Фусноти кон текстот. - Други автори: Нина Шуловић-Цветковска, Дона Костуранова, Блажен Малески, Томислав Гајтаноски, Линдита Реџепи, Матеј Маневски и Зоран Илиески. - Библиографија: стр. 58. - Содржи и: Прилози

ISBN 978-9989-2266-9-4 (АМС)
ISBN 978-608-4788-67-6 (ОЕБС)

1. Тодоровска-Митева, Јасмина [автор] 2. Шуловић-Цветковска, Нина [автор] 3. Костуранова, Дона [автор] 4. Малески, Блажен [автор] 5.
Гајтаноски, Томислав [автор] 6. Реџепи, Линдита [автор] 7. Маневски, Матеј [автор] 8. Илиески, Зоран [автор]
а) Локална самоуправа – Младински совети – Прирачници б) Локална самоуправа – Креирање политики – Млади – Прирачници

COBISS.MK-ID 53946885

OSCE Mission to Skopje
Bulevar 8-mi Septemvri No. 16, 1000 Skopje

e-mail: info-MK@osce.org
website: http://www.osce.org/mission-to-skopje